

POLITIKOS ŽAIDIMAI

VIETNAMAS SANTYKIUOSE SU KINIJA

Prezidento Nixono asmeniškasis sprendimas laikyti 'senos' politikos Vietnamu, apamai imant, krašte buvo su tikslas su nepasitenkinimu. Bendros nuotaikos čia tokios, kad JAV išikišimas į Vietnamą buvo katastrofa, kurios negalima ir nereikia slėpti. Girdi, kas iš to, kad JAV išikišimas sustabdė komunistinės sistemos plėtimąsi pietryčių Azijoje? Pirmas dalykas: dar neaišku kaip ilgai, ir antras -- gyventi bei bendrauti galima ir su komunistinėmis valstybėmis. O jei taip, nelabai rimtai atrodo ir naujas motyvas už pasilikimą Vietnamu: iki komunistai sutiks paleisti belaisvius.

Kadangi tokios nuotaikos, o ne šaltas visų aplinkybių ir faktų apsvaistymas, nulemia rinkimų rezultatus, net dauguma respublikonų paskutiniuoju laiku bandė paveikti prezidentą, kad tas paskubintų tokią aktyvumą, kad prezidentas 'užsispyrimas' išsiskaitė ne tik kritika, bet ir tam tikrą pagarbą.

Taip, pavyzdžiui, kolumnistas Joseph Alsop konstatavęs, kad prezidentas liko vienišas ir patį vienas turėjo apsispręsti, samprotavo: "Altogether, whether or not you agree with his judgment, you have to admire the man's guts" (Bendrai paėmus, sutinki ar nesutinki su jo sprendimu, turi stebėtis jo drąsa).

Vadinama 'vietnamizacija', rimtai pradėta prieš nepilnai porą metų reikalaujanti ilgesnio laiko ir dabar, kai vietnamizacijos procesas greitėjas neesą jokio reikalo viską pametus staiga pabėgti.

Taip atrodo Alsopui, tačiau politikas stodamas į rinkėjų teismą skandaliais metais yra verčiamas skaityti ne tiek su logika ir faktais, bet rinkėjų nuotaikomis. Tas pats sakyti ir apie prezidentą. Jei jis, nesiskaitydamas su savo populiarumu, laikosi tokios politikos, kuri jam atrodo būsianti kraštui naudinga, reikia jai iš tikro už tai duoti kreditą.

Tokiam momente ping-pong partija su raundonais kiniečiais gali būti Nixono išgelbėjimas ar pražūtis. Pražūtis, jei Pekinas savo "liaudiška draugiškumo" ofensyvą norėtų tik įrodyti, kad jis nori taikos ir draugiško sugyvenimo, kurio akivaizdoje Vietnamas yra tik smulki problema, neverta į jos sprendimui sudėti milijonų dolerių. Išgelbėjimas, jei Pekinas apsisprendė, kad jam reikalingos stiprios JAV kaip

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

vienintelė garantija nuo Sovietijos dominavimo. Paskutiniu atveju atsiųrtų naujos galimybės.

Panašios pažiūros yra kolumnistas Max Lerner kuris dabar samprotuoja kad Nixonas siekia santykių atlyžimo su sovietais ir kiniečiais bandydamas savo išsivajotą atsipalaidavimo nuo Vietnamu būdą.

Nixono politinis instinktas jam sakys, kad jo Vietnamo politika būsianti daugiau priimtina, pagerėjusių tarptautinių santykių rėmuose.

Prezidentas kalbą apie pasitraukimo iš Vietnamu "žaidimą" (playing out the game), bet jis taip žinąs, kad visiems rūpi "žaidimas" su Rusija ir Kinija, ir kad Vietnamu likimas tesąs tik smulkus reikalas "small potatoes" galvojant apie didesnių žaidimų rezultatus.

Didesnių "žaidimų" tikslas yra išvengti atominės konfrontacijos ir susirėmimo. Akivaizdoje tokio tikslo būtų pagedautina, kad atsakingi politikai galvotų, kaip prezidentas, daugiau globaliai, o ne tik apie savo perrinkimo galimybes.

Brežnevas ir Sniečkus neužmiršo išeivių veiklos...

Maskvoje įvykusiame 24-me kom. partijos suvažiavime L. Brežnevo ir kitų lūpom is buvo puolama Vakarų propagandai, "nacionalistinės, buržuazinės atgyvenos", bet -- vengta atvirai puliti religiją bei jos išpažintojus Sovietijoje, sovietų pavergtuose kraštuose.

Ideologinis karas, komunistų nuomone, prieš juos vyksta net aščiau kaip seniau. Pagal Brežnevą tas Vakarų vedamas ideologinis karas nesiliauja, nes "imperialistinė propaganda naudoja rafinučiausius metodus ir galingas technikos priemones. Visi buržuazijos rankose esami protų poveikio įrankiai -- spauda, kinas, radijas -- mobilizuoti tam, kad klaidintų žmones, vaizduotų jims kone rojus gyvenimą kapitalizmo sąlygomis, šmeižtų socializmą. Eteris tiesiog prisodrintas įvairiausių prasimanymų apie mūsų šalies, broliško socializmo šalių gyvenimą".

Lietuvos kompartijos sekretorius A. Sniečkus, darydamas ataskaitinį pranešimą komunistų partijos suvažiavime Maskvoje, pareiškė:

"Ideologiniame darbe mes atsižvelgėme ir ateityje turime atsižvelgti, kad imperialistai, kovodami prieš mus, naudoja įvairiausių propagandinių priemonių arsenalą. Jie naudoja prieš mus revizionistinius ir kairuoliškusius elementus, emigrantų nacionalistines ir sionistines organizacijas, nuolat keičia savo taktiką, nekeisdami suprantama, kovos prieš komunizmą strategijos. Buržuaziniai ideologai dabar veikia gudriau, dangstydami antikomunizmą tariamu rūpinimusi tarybinių žmonių likimu..."

Pagrindinis mums priešiškos propagandos turinys dabar yra siekimas diskredituoti tarybinę santvarką ir jos ideologinius bei politinius pagrindus, propaguoti abstraktų humanizmą, vadinamąją "grynąją" demokratiją ir bendražmogiškąją moralę. Stengiamasi sleisti buržuazinio nacionalizmo nuodus, slopinti klasių žmonių sąmoningumą, įnirtingai puolama nacionalinė mūsų partijos politika, tautų draugystė".

Rūpesčio dėl religijos ar jos išpažinėjų Maskvoje neiškėlė ir okup. Lietuvos "gauleiteris" A. Sniečkus.

Bet, kad Sovietijos gyventojai seka įvykius, religijos persekiojimą Lietuvoje, liudija slaptojo leidinio "Samizdat" arba "Paskutiniu įvykių kronikos" 16-ji laida. Leidinys skaitomas ar jo mintys patiriamos mi-

13 inž. A. Rudžio pagerbimo Chicagoje. Nuotraukoje iš kairės: suakutvininkas inž. Antanas Rudis, vysk. V. Brizgys, Stasė Šemėnienė ir Marija Rudienė. Antroje eilėje: D. Danilevičienė, ALT pirm. dr. Kazys Bobelis ir solistas Algirdas Brazis. A. Gulbinsko nuotrauka

Pagerbtas inž. Antanas Rudis

Buvęs Amerikos Lietuvių Tarybos pirmininkas inž. Antanas Rudis š.m. balandžio mėn. 7 d. gražioje Martinique restorano salėje Chicagoje buvo pagerbtas jo 60 m. sukakties proga. Pagerbimą suorganizavo ALT valdyba. Svečių susirinko virš poros šimtų.

Dabartinis ALT pirmininkas dr. K. Bobelis savo žodyje pažymėjo, kad inž. A. Rudis yra daug pasidarbavęs ALT veikloje. Jis visuomet suranda laiko dalyvauti lietuviškuose reikaluose. Pavyzdžiui, kai atsirado Brazinskių klausimas,

lijonų Sovietų Sąjungos gyventojų.

"Kronikos" 16-je laidoje, pavyzdžiui, plačiai paliesta 1970 m. liepos mėn. Lietuvoje įvykusi Dubingių klebono, kun. Antano Šeškevičiaus byla. Jis bolševikų teismo buvo nuteistas vieneriems metams kalėjimo bausme. Jis buvo apkalintas "nelegaliai" mokęs vaikus poterių. Vakaruose patirta, kad kun. Šeškevičius save labai sumaniai gynė, pasinaudodamas ir sovietine konstitucija ir žmogaus teisių deklaracija. Kaip dienraštis "The Christian Science Monitor" paskelbė Paul Wohl, kun. Šeškevičiaus nuteisimas (Nukelta į 2 psl.)

J. JUREVIČIUS

jis pirmasis nuskubėjo į Turkiją. Jis ir dabar palaiko tamprus ryšius su Turkijos vyriausybe.

Programai pravesti buvo pakviestas dr. Z. Danilevičius. Vys. Brizgys savo žodyje pasidžiaugė, kad mes lietuvių turime tokių taurių žmonių, kaip inž. A. ir M. Rudžiai. Gen. konsulas dr. P. Daužvardis priminė, kad A. ir M. Rudžiai visą laiką aktyviai dalyvauja Lietuvos laisvinimo darbe. Gi buvęs ilgametis ALT pirmininkas L. Šimutis pabrėžė, kad A. Rudis yra ne tik politikas, bet pat kultūrininkas, visuomenininkas, pramonininkas ir visų gerų lietuviškų darbų rėmėjas. Rudžiai pirmieji išjungė į lituanistinių vadovėlių leidimą. Gausiai parėmė Marijos Aukšt. mokyklos bibliotekos steigimą ir t.t. A. Rudis aktyviai dalyvavo Jungtinių Tautų steigimo posėdyje, Kurilų karo vadovavo Lietuvos Prekybos rūmams. Buvęs aktyvus dalyvis Kers-

teno komiteto tyrinėjimuose dėl Lietuvos okupacijos. Dėka inž. Antano ir Marijos Rudžių, dr. K. Jurgėlos knyga -- "Lietuvos sukilimas 1852-1864 m." išvydo dienų šviesą. Taip pat A. ir M. Rudžių pastangomis ir finansine parama Šv. Ksavero kolegijoje įsteigtas lituanistinis kursas.

Dr. Z. Danilevičius sukurta tam pagerbimui eilėraštyje priminė, kad inž. A. Rudžio tikslas yra tarnauti Dievui ir tėvynei.

Prieš tris metus inž. A. ir M. Rudžiai įsteigė savo lėšomis Lietuvių Radijo Forumą, per kurį kas šeštadienį vieną valandą transliuojama įvairi ir įdomi programa.

Sukutvininką sveikino visa eilė organizacijų ir pavienių asmenų.

A. Rudis savo žodyje visiems padėkojo už suvokimą šio minėjimo ir sveikinimus. Pobūvyje dalyvavo visa A. ir M. Rudžių šeima. Pobūvis pradėtas Amerikos ir baigtas Lietuvos himnais.

SIŪSKIME TELEGRAMAS

TURKIJOS VYRIAUSYBEI

Po to, kai Turkijos aukščiausias teismas panaikino žemesniųjų teismų nutarimą dėl Brazinskių padėties, galutinis jų bylos sprendimas atiteko Turkijos vyriausybei. Susidarius Turkijos naujai vyriausybei, tas sprendimas gali netrukus įvykti.

Ką tik iš Ankaros gautomis VLIKE žiniomis, Brazinskių byloje daug lemia laišakai ir telegramos siunčiamos Turkijos vyriausybei. Todėl labai yra tikslinga laisvojo pasaulio lietuviams telegramomis ir laiškais nedelsiant apeliuoti į Turkijos naująją vyriausybę, kad Algirdas ir Pranas Brazinskai nebūtų atiduoti sovietams, nes tai reikštų jų atidavimą mirčiai. Telegramas ar laiškus atskirų asmenų ar grupių geriausia yra adresuoti šioms Turkijos vyriausybės nariams ar nors kuriam vienam iš jų:

His Excellency Nihat Erim Prime Minister, Ankara, Turkey

His Excellency Sadi Kocas, Assistant of the Prime Minister, Ankara, Turkey

His Excellency Osman Ocay, Foreign Minister, Ankara, Turkey

His Excellency Ismail Arar Justice Minister, Ankara, Turkey

Telegramos ar laiško tekstas galėtų būti toks: "We kindly ask you not to extradite Lithuanian refugees Pranas and Algirdas Brazinskai, who escaped from Soviet enslavement. Extradition would be equal to the death sentence for both Brazinskai."

Į laiškus ir telegramas siuntimą tikslinga įtraukti jaunimą: studentus, šeštadienines mokyklas, vyčius, ateitininkus, neolituanus, skautus ir visus kitus, kad ir neorganizuotus.

(ELTA)

Mao: -- Kas jums sakė, kad aš noriu taikingo sugyvenimo?

pro žiūrą

M. SARGENIS

BREŽNEVAS PADIDINO SAVO KLIKĄ

Laisvoji spauda nemaža prirašė apie tariamuosius Kremliaus valdovų nesutarimus, apie pasikeitimų galimumus. Deja, visi šitie spėliojimai nepasitvirtino. Tie, kurie skelbė, kad Kremliuje neįvyks didelių permainų, buvo teisingi. XXIV komunistų partijos kongresas teparodė, kad dabartinėje Rusijoje Lenino - Stalino diktatūra tęsiama toliau su didžiausiu vaidybinio iškilmingumu. Tai buvo puikiai surežisuotas Kremliaus demonstratyvinis vaidinimas. Vyriausias režisierius -- Brežnevas. Jis siekė pademonstruoti komunistų partijos vienybę ir sovietų Rusijos galybę. Tai iš dalies jam pasisekė, nes daugelis naivių vakariečių žurnalistų neižvelgė Brežnevo vaidybos ir melo.

Brežnevui labiausiai rūpėjo sustiprinti savo pozicijas komunistų viršūnėse. Šiam tikslui jis padidino politinio biuro narių skaičių iš 11 į 15. Nėdrišdamas iš karto prašalinti senųjų, Brežnevas pravedė 4 savo buvusius artimus bendradabius ir išstikimus šalininkus: Grišiną, Ščerbickį, Kunajevą ir Kukalovą. Visi, rodos, kaip ir Brežnevas yra inžinieriai. Taigi, Brežnevas susitelkė apie savo draugų inžinierių kliką. Reikia manyti, kad su šios klikos pagalba Brežnevas praves didžiausius valymus komunistų partijoje ir atsikratys jam nepageidaujamų asmenų pačiame politiniame biure. Apie tokius partijos valymus jis yra užsiminęs savo programinėje kalboje. Be abejo, kad šitie valymai palies ir Lietuvos komunistus. Tuo būdu vėl bus įvaryta daug baimės ne tik visiems Rusijos valdomiems žmonėms, bet ir patiems komunistams.

Nors Brežnevas ir jo karo ministeris Grečko didžiausiai bolševikinės Rusijos galybės, tačiau patys bolševikų vadai gerai žino, kad dabartinė Rusija viduje smarkiai braška. Jai gresia didžiausias ūkinės krizės pavojus. Tiesa pasakius, toji krizė jau tęsiasi 53 metus. Rusijos pilietis laukia vis geresnių laikų, o jų kaip nėra, taip nėra...

Skamba kaip anekdotas, bet tai yra Rusijos gyvenimo tikrovė. Moteriškė stovi prie "GUM" krautuvės, Maskvos Raudonojoje aikštėje, eilėje ir laukia dvi valandas, kol prisimuš prie pardavėjos ir gaus nusipirkti porą kojinių. Pristingusi kantrybės, ji ima šaukti: "Aš eisiu pas Brežnevą skųstis dėl tokios netvarkos". Po 10 minučių ji grįžta atgal ir sako laukiantiems: "Nėra prasmės. Pas Brežnevą dar ilgesnės eilės."

Kai Vakarų Europoje kas kelintas žmogus turi nuosavą automobilį, tai bolševikinėje Rusijoje automobilis yra tik svajonė. Štai pasakoja geologas Grigorij, kad jis uždirba per mėnesį 120 rublių. Tai yra vidutinio tarnautojo uždarbis. Jei jis norėtų nusipirkti automobilį, tai turėtų 40 mėnesių algą skirti šiam reikalui. Deja, užsakius automobilį, jo reikia dar laukti daugiau 40 mėn. Jei nori greitai juodoj rinkoj automobilį nusipirkti, tai turi už jį sumokėti 160 mėnesių algą.

Bet ką čia apie automobilius kalbėti, kada nėra reikalingiausių prekių. Stinga mokiniams pieštukų, popieriaus, vyniojimo ir tualetinio popieriaus, tuo tarpu Lenino raštų, kurių niekas neskaity, prispausdina po 175 milijonus egz. Šią žiemą Maskvoje stigo vilnionių kojinių, taip pat nebuvo odinių rankinukų, net keptuvių. Provincijoje moterys pardavinėja po kelis tomatų iš savo privačių daržų, nes valstybinėse parduotuvėse jų niekur nerasi pirkti. Rygos turguje kaimietės aprūpina miestiečius pienu, sviestu iš savo kuklių atsargų, nes komunistinė Latvija neturi sviesto, kiaušinių. Matyt, tie dalykai iš Latvijos eina į Maskvą ant Brežnevo ir Kosygino stalų.

Jei ir atsiranda juodojoje rinkoje kai kurių prekių, tai jos yra nežmoniškai aukštos. Už prastos medžiagos eilutę reikia mokėti mėnesinę algą, t.y., apie 120 rublių. Už žeminių apsiaustą -- 180 rublių. Už batų porą -- 60 rublių. Taigi turi du mėnesius nevalges gyventi, jei nori nusipirkti paltą ir batus.

Simtmečius išnaudojo carai ir jų biurokratai rusų ūkininkus ir darbininkus. Dabar 53 m. dar žiauriau ir smarkiau išnaudoja Kremliaus bosai ir jų pakalikai. Kaip dar ilgai kentėsi, Rusija, skurdą, vargą ir išnaudojimą?

Kai 1940 m. birželio 15 d. pirmą kartą okupavo Raudonoji armija Lietuvą, o 1944 m. vėl ji užėmė

BREŽNEVAS IR SNIEČKUS...

(Atkelta iš 1 psl.)

bei gynimasis dabar jau pateko į sovietų pogrindžio spaudą.

Paskelbti Šeškevičiaus žodžiai apie tai, kad "istorija liudija, jog tiesa laimės, nes ji -- amžina ir jūs turite paklusti amžinai tiesai"... Ten rašoma ir apie kitų tautybių gyventojų Sovietijoje nubaudimus dėl religijos.

Sovietuose platinamas pogrindžio leidinys "Paskutinių įvykių kronika", 16 nr., paskelbė, šalia kun. Šeškevičiaus bylos okup. Lietuvoje aprašymo, dar kitus dėl religijos nukentėjusių pavyzdžius.

Praėj. metų gruodžio mėn. Kijeve buvo suimta baptisto, kovojusio už tikėjimo laisvę, žmona Lidiya Vins. Jis teismo nuosprendžiu atlieka bausmę priverčiamo darbo stovykloje. Kovingieji baptistai atsisako tarnauti krašto kariuomenėje.

Kiti religijos persekiojimo pavyzdžiai, pagal pogrindžio leidinį, buvo taip pat Ukrainoje, bet to, Kazachstane ir kitose respublikose. Suvažiavimas Maskvoje visa tai nutylėjo.

Tačiau Kongreso dalyviai negalėjo nepastebėti ankstyvesnės žurnalo, "Nauka i religija", 1970 m. gruodžio mėn., laidos. Joje paskelbtas skaitytojo M.A. Lebedevo, Penzos gyventojų, laiškas. Jis sako: "Tikėjimas Dievu - Kūrėju geriau, kaip ateizmas, atsako išmogaus protokeliamus klausimus". Redakcija pripažino, kad panašius laiškus ji gavusi ir daugiau ir, palyginti, švelniai atsakė į savo skaitytojų keliamus klausimus. (E)

TAUTOSAKOS ENTUZIASTAI

Lietuvių tautosakos rinkimas, saugojimas -- svarbus darbas. Tai rūpi visiems lietuviams ir jie, bent Vilniuje, ižiūri nemažų spragų, kliūčių reikiama rūpintis tautosaka. "Literatūros ir Meno" savaitraštyje, vasario mėn. (nr. 7), Alė Počiulpaitė pripažįsta, kad Vilniuje, Lietuvių kalbos ir literatūros institute saugoma apie 70, 000 tautosakos vienetų, kasmet užrašoma 10-20 tūkstančių vienetų.

Tačiau.... tautosakos

mūsų kraštą, čia bolševikai rado tikrą Ameriką. Bet šiandien, po 27 m. bolševikinio valdymo, Lietuva yra atsidūrusi panašioje ūkinėje būklėje kaip ir bolševikinė Rusija. Tik Lietuvą rusų bolševikai dar labiau apiplėšia, nes svetimo negaila.

MAGDALENA STANKŪNIENĖ

Balandis (medžio raizgins)

rinkimo sektoriuje, institute, dirba vos apie 10 žmonių, gi tautosakos rinkimo planas sudarytas net 25 metams. Kas tą darbą paskubins? -- klausia autorė ir randa kitokių, organizacinių nesklaidumų.

Lieka viena paguoda -- tautosakos rinkimu Lietuvoje rūpinasi ne tik ištautos, bet ir studentai, mokiniai, rašytojininkai, pavieniai entuziastai.

Kai kurie šių entuziastų kone ištisus metus su kelionmaišiu ir magnetofonu eina per kaimus, kiti užrašo savo kaimunų ar pažįstamų dainas ir kt. Tautosaka besidomintiems žinomos kai kurių rinkėjų pavardės, kaip J. Dovydaičio, J. Aidulio, užrašiusių kelias dešimtis tūkstančių tautosakos vienetų. Apie 1000 dainų yra surinkę V. Birbilas, atsiranda ir daugiau tautosakos entuziastų. (E)

• GENOVAITĖ SABALIAUSKAITĖ, vilnietė baleto artistė, aštuonis mėnesius dirbo baleto meistrė Čilėje, Santiago mieste. Grįžusi į Vilnių, Čilės meno veikėjams kviečiant, ji ir vėl išvyko į P. Amerikos kraštą. Ten ji paruošia klasikinį baletą, tikisi pastatyti fragmentus iš lietuvių baletų "Ant marių kranto", "Jūratės ir Kastyčio". Sabaliauskaitė anksčiau yra šokusi Prancūzijoje, Belgijoje, Suomijoje, Turkijoje ir Azijoje -- Burmoje, Ceilone, Kambodijoje ir Tailandė. (E)

• LIETUVOS GAMTININKAI prisiminė Žemaičių ir Lietuvos botaniko, S. Daukanto amžininko, Jurgio Pabrėžos gimimo 200 metų sukaktį. Doc. Č. Kudaba "Tiesoje" teigia, kad Pabrėža stengėsi gyventi ne pagal dvasininko, bet pagal gamtos tyrinėtojo paaukimą. Jis buvęs ir liaudies gydytoju, farmakologu, per savo gyvenimą parašęs apie 50 gamtos mokslo ir kitų kūrinių. Kudaba priminė, kad katalikų Bažnyčia yra pastačiusi Kretingos kapinėse Pabrėžai puošnų paminką. Pasiūlyta, ypač botanikų draugijai, išleisti J. Pabrėžos raštų rinkinį. (E)

• ŠVEDIJOJE išleistas stambus baltistikos veikalas (598 psl.), "Donum Balticum", skirtas pagerbti norvegų kalbininkui Christian S. Stang'ui, nusipelnusiam baltistikos ir slavistikos srityje. Rinkinį išleido švedų leidykla "Almqvist - Wiksell", Stockholm.

Pažymėtina, kad veikale rašo kalbininkai, gyvenę abiejose geležinės uždangos pusėse: Lietuvos, Lenkijos, Sov. Sąj. JAV, Australijos, Vokietijos ir kt.

Iš okup. Lietuvos mokslininkų idėti straipsniai: praėj. metais paslaptinai dingusio prof. J. Kazlausko, V. Ambrazo, S. Karaliūno, V. Mažiulio, K. Morūno, A. Sabaliausko, V. Urbučio, A. Valeckienės, Z. Zinkevičiaus, iš gyvenančių Vakarų pasauly: L. Jurgutytės - Baldauf, P. Joniko, A. Klimo ir J. Lingio. Vei-

GRAFIKOS PARODA NEW YORKE

Gabijos leidykla suorganizavo naują grafikų grupę ir balandžio 24-25 Kultūros Židinyje, 361 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. visuomenei pristato naują parodą. Šioje grupėje dalyvauja: Vytas Ignas, Vida Krištolaitytė, Pranas Lapė, Nijolė Palubinskienė, Vaclovas Ratas, Juozas Soudaitis, Magdalena Stankūnienė, Anastazija Tomošaitienė, Telesforas Valius ir Romas Viesulas.

Parodoje bus išstatyta apie 60 grafikos darbų, ir ją bus galima lankyti abiejose dienose nuo 1 val. iki 9 val. vak. Parodos atidarymas ir kavutė bus šeštadienį, balandžio 24, 7 val. vak.

kalas laikomas vienu stambiausių lyginamosios baltistikos leidinių, išleistų Vakaruose. (E)

M A L E

BROKERS WANTED

DRIVER-OWNERS WITH HEAVY DUTY TRACTORS. Payment on percentage basis, which includes driver's wages. Apply to Mr. THRELOFF Geo. F. Alger Company 3050 LONNY RD., DETROIT, MICH. An Equal Opportunity Employer (29-32)

OWNER-OPERATORS WANTED

If you have a late model tandem tractor and experience in interstate operation, join our growing company covering the Eastern and Middle U. S. Company trailers. Union scale. Paid benefits. Apply to: ST. LOUIS FREIGHT LINES U.S. 20, 1/4 Mile West of Route 421, Michigan City, Indiana, or Call (219) 874-6271. (20-34)

STEEL BROKERS WANTED round trips, points between Michigan and Northeast Ohio. Must be able to pass ICC physical. Owner operators, permanent leased. WHITE STAR TRUCKING INC. Call 216-456-0026 ask for Mr. DiPerna An Equal Opportunity Employer (30-36)

PETKUS

LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel TO 3-2108-9

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

Viešėdami Chicagoje aplankykite

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ —

PARAMA

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAZEIKA

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

DIRVATHE LITHUANIAN
NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: (216) 431-6344

SECOND-CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO •
PUBLISHED TWO TIMES A WEEK EVERY WEDNESDAY AND
FRIDAY BY AMERICAN LITHUANIAN PRESS RADIO ASS'N. VILTS,
INC. • SUBSCRIPTION PER YEAR \$13.00 • SINGLE COPY 15 CENTS.

EDITOR VYTAUTAS GEDGAUDAS

DIRVA ISEINA TREČIADIENIAIS IR PENKTADIENIAIS •
PRENUMERATA MEAMS \$13.00, PUSEI METŲ \$7.00 • ATSKIRO
NUMERIO KAINA 15 CENTŲ • STRAIPSNIAI TRUMPINAMI IR
TAISOMI REDAKCIJOS NUOŽIŲA • NESPAUSDINTI STRAIPSNIAI
GRAŽINAMI TIK AUTORIAM PASAANT • PAVARDE PASIRASYTI
STRAIPSNIAI NEBUTINAI IŠREISKIA REDAKCIJOS NUOMONĘ • UŽ
SKELBIMŲ TURINĮ IR KALBĄ REDAKCIJA NEATSAKO.

LIETUVIŠKAS LAIKRAŠTIS TURI SKRISTI ORO PAŠTU

Paveldėjome mes iš protėvių dinamiškiausią Europos herbą: lengvą, greitą Vyti. Ši Vytišim-bolizuoja tobiliausią strateginę taktiką -- greitį. Greitis ir lengvi žemaitukai žirgai kadaise padėdavo mūsų bočiams įveikti sunkius žymiai gausesnius kryžiuočių pulkus.

Greitis šiandieną pasidarė svarbiausias mūsų sąjungininkas kovoje dėl Kudirkos, Simokaičių ar Brazinskių. Kaip stipriai išmušę sovietus iš vėžių vikrus lietuvių susiorganizavimas, liudija faktas, kad pirmas rusų atsakymas sprogo tikrai po 4 mėnesių, pranešant, jog Kudirka esąs gyvas Klai-pėdoje...

Greta staigaus, spontaniško manifestacijų organizavimo, mums paaiškėjo ir antras modernios kovos būdas: laisškai ir telegramos. Grupiniai ar individualūs laišškai, telegramos, prašymai plaukte plaukė į Turkijos ambasadą, į Wa-shingtono Baltuosius Rūmus, į Jungtines Tautas, JAV senatą ir t.t. Mes išmokstame efektyviai kovoti.

Modernioje kovoje ypatingai svarbų vaidmenį atlieka informacijos centrai. Nenuostabu, kad buvo skaityti VI. Ramo-jaus straipsnyje, kad Margučio radijas Chicagoje "spontaniškai pasidarė įvykių centras". Be abejo, radijas yra viena greičiausiu informacijos tiekimo priemonių, ir jo svarba itin išryškėjo tokiu momentu, kai žinios ir parėdymai turėjo skubiai pasiekti visus tautiečius.

Deja, vietinės stoties lietuviška radijo programa ar vakarykštis lietuviškas laikraštis tėra stambesnių kolonijų privilegija. Kiek atokiau gyvenantis lietuvis yra priverstas žinias gauti (ar negauti) iš tarptautinių agentūrų, kurių kai kurio yra tradiciniai mums nepalankios. Mat tokiais laikais, kai televizija transliuoja tiesioginius vaizdus netgi iš mėnulio, kai radijo žinios ypač duodamos su 1-3 valandų skirtumu, vietinių dienraščių žinios yra ne daugiau 24 valandų senumo, -- lietuviški laikraščiai ramiai keliauja savaitėmis ir mėnesiais kol pasiekia toliau gyvenančius prenumeratorių.

JAV yra natūralus lietuvių kovos už laisvę centras ir turėtų palies-ti visus lietuviškus laik-

giai toks pat natūralus informacijų šaltinis bei kelrodis kitų kraštų kolonijoms. Be to, didelis skaičius mažų kolonijų nepajėgia turėti savo spaudos, tenkinasi vietiniams biuleteniais ar neperiodiniais leidiniais, o jų lietuviško gyvenimo pagrindinis ramstis yra iš toli atkeliavęs lietuviškas laikraštis.

Mažos kolonijos, pavieniai lietuviai yra aktyvūs lietuvių išeivijos nariai. Kartais jie yra tapę įtakingi toje vietoje, kurioje jie gyvena, ir neretai jie gali palenkti į lietuvių pusę vietinių žmonių simpatijas, ir visada jie gali ir privalo būti naudingi Lietuvos išlaisvinimo kovoje. Laiškų bei telegramų siuntimo atveju, tolimų lietuvių aktyvus dalyvavimas yra ypatingai svarbus, nes jis liudija plačią lietuviškos veiklos apimtį.

Organizacijų parėdymai ir prie geriausių norų ir prie didžiausio darbo, kiekvieną tolimiesnį lietuvių pasiekti nepajėgia. Laisvu noru, individualiai pasirinktas lietuviškas laikraštis tokiu lietuvių pasiekia visada. Tačiau laikraštis yra gaunamas tada, kai šaukštai jau yra senai po pietų, nuomonės jau sudarytos, reikalas pasenęs ir užmirštas... Laikraštyje patalpinti paraginimai ir nurodymai nueina vel-tui....

Modernioje kovoje oro pašto siustas laikraštis darosi būtinybė. Investacija kurios pareikalautų plono (air mail) popierio spausdiniai darosina vieno ar kito laikraščio privatus finansinis klausimas, o visos bendruomenės būtinas reikalas. Greitas laikraštis yra svarbus šiandieninės kovos įrankis, ir jo stoka yra nedovanotina strateginė klaida.

Mes nežinome kada ateis toks laikas, kai vieton Kudirkos ar Simokaičių gyvybės, mums teks kovoti dėl žymiai stambesnių objektų. Dabartinėse JAV ir kitų demokratinių kraštų sąlygose, protesto laiškas, telegrama, aukštai iškeltas plakatas, TV stočiai laiku pa-duotos žinios yra mūsų kardas ir skydas. Modernios susisieki-mo priemonės tebūnie mūsų žirgas.

Kadangi lietuviško laikraščio siuntimas oro pašto yra bendras visų reikalas ir turėtų palies-ti visus lietuviškus laik-

Pavasaris žygiuoja Odenvaldo kalnų šlaitais, kuriuose jau žydi migdolai, persikai, vyš-nios ir slyvos.

Pavasaris ir Vasario 16 gimnazijos parke: šimtametis gluosnis verkėjas papuošė savo ištišias šakas gležnais "kačiukais", didžiules žiedų taures atvėrė išdidi magnolija, krūmai apsi-dengė minkštučiukais lapeliais; kas rytą koncertuoja paukščiai, liuoksi voverytės iš medžio į medį, o netolimose pievose jau seniai sūkalia pempės, sveikindamos Romuvos gyventojus "gyvi, gyvi".

Pavasaris ir mokinių širdyse: linksmai šnekučiuodamiesi, jie traukia į parką pasivaikščioti, pasišildyti saulėje. Jie linksmai ne tik, kad pavasaris šauniai išpuošė parką, bet ir dėl to, kad šių metų pavasaris jiems atnešė nepaprastą dovaną -- naują bendrą. Nuo balandžio vidurio parkas pri-gūžės visokių mašinų, amerikiečių kariuomenės žemsemė pati pirmoji išraus pamatams griovius, ir pamažu kils naujas triaukštis pastatas. Jo dalis -- mergaičių bendrą -- bus baigtas jau šių metų žiemą, ir iš šimtametės pilies, kuri jau atitarnavo, mergaitės persikels į moderniškas erdvas patalpas.

Pavasario saulutei meiliai šypsantis, parke beveik kasdien sužemesniųjų klasių mokiniams žaidžia stud. Aldo-na Rygelytė iš New Yorko. Ji talkina gimnazijai jau nuo pereinamo rudens.

Be jos gimnazija turi ir tris mokinius iš Amerikos: Birutę Motiejūnaitę (II kl.) iš Los Angeles, Gediminą Mažeiką (IV kl.) iš Washingtono ir Algį Avižienį (VI kl.) iš Chicagos. Ateinančiais mokslo metais, kurie prasideda rugsėjo 5 d., mokinių iš Amerikos bus žymiai daugiau.

Jau dabar yra pasiskardėnusių per 10 tėvų, kurie žada savo vaikus leisti į Vasario 16-ąją. Tėveliai, kurie dar dėsia ar neapsisprendę, turėtų paskubėti, nes vietų, ypač berniukų bendrą, nėra daug: jas gali užimti mokiniai iš Vokietijos.

Nuo ateinančių mokslo metų Vasario 16 gimnazijos mokslo programos pertvarkomos taip,

raščiu išeivijoje, būtų gerai, kad tuo klausimu pasisakytų laikraščių leidėjai ir toli gyveną skaitytojai ir organizacijų vadovai.

Lietuviško laikraščio siuntimas oro pašto sustiprintų išsisklaidžiusių išeivių tautinius saitus, tad tuo klausimu turėtų pasisakyti kultūrinės lietuviškos organizacijos, ypatingai tos, kurios galėtų padėti padengti su tuo susijusias pinigines išlaidas.

J. Statkutė
de Rosales

SIŪSKIME SAVO VAIKUS Į VASARIO 16 GIMNAZIJĄ

kad jos beveik atitiks Amerikos high school programas. Anglų kalbos, pavyzdžiui mokys amerikietis mokytojas pagal Amerikos high school reikalavimus. Vokietų kalbą dėstys mokytoja vokiečių, kalbanti angliskai. Kiti dalykai dėstomi lietuviškai.

Vasario 16 gimnazijoje, kaip ir vokiečių gimnazijose, yra 9 klasės. Mokiniai iš J. Amerikos Valstybių ir Kanados į I klasę priimami po 4 pradinės mokyklos (elementary school) skyrių. Stojant gimnazijon, mokinio tėvai parašo prašymą ir prideda mokinio išeito mokslo pažymėjimą, gimimo metrikų nuorašą ir, jei turima, skiepų knygelę. Iš aukštesnių pradinės mokyklos skyrių ar high school priimami ir atitinkamas klases (pvz., po aštuonerių metų pradinės mokyklos -- į IV ar V kl. -- pagal pažymius). Baigę 9 klases, užjūrio mokiniai po brandos egzaminų gauna brandos atestatą, kuris juos įgalina stoti į Š. Amerikos ar Kanados universitetus, peršokant vad. junior college. Per brandos egzaminus egzaminuoja gimnazijos mokytojai. (Norintieji studijuoti Vokietijoje brandos egzaminus laiko kitokia tvarka).

Už pragyvenimą (maistą ir kambarį bendrabutyje) reikia per mėnesį mokėti \$20.-, už specialias vokiečių k. pamokas dar \$14.- mėnesiui. -- Vasaros atostogų metu (nuo liepos 10 iki rugsėjo 8) bei per Kalėdų ir Velykų atostogas (po 2 savaites) vyresnieji mokiniai turi progos pažinti Europos kraštus, po juos keliaudami. Šiurper va-saros atostogas galima grįžti ir pas tėvus. Per atostogas pasiliekan-tiems Europoje (negalintiems ar nenorintiems keliauti, ypač jaunesniesiems) mokiniams stengiamasi surasti lietuvių šeimas, kur jie galėtų atostogas praleisti. -- Mokiniai iš užjūrio paprastai atskrenda lėktuvu į Frankfurt/Main aerodromą, iš kur jie gimnazijos autobusiuku pervežami gimnazijon.

Dvejų metų praktika su mokiniais iš Amerikos parodė, kad jie Vasario 16 gimnazijoje li-tuanistinių žinių gauna daugiau nei šeštadieninėse mokyklose. Tai viešai spaudoje pavirtino buvę jos mokiniai, Amerikos lietuviukai (Vytautas Jurgaitis ir Mindaugas Bielskus, abu iš Chicagos). Tuo nenorima nuvertinti liuanistinių mokyklų. Nėra abejonės, kad jos labai daug pasiekia. Bet jos moko tik šeštadieniais, ir tik vaikus iki tam tikro amžiaus.

Vasario 16 gimnazijoje lietuvių kalba yra dėstoma per 9 metus: nuo pirmos klasės, kurios mokiniai esti 10 metų, iki devintosios, kurią baigia jaunuoliai -- 19 ar 20 metų. Viso per savaitę yra 44 lietuvių k.

pamokos: I kl. 7 savaitinės pamokos, II kl. taip pat 7, III kl. 6, IV - IX kl. po 4. Tokiu būdu gali būti sistemingai einama ne tik lietuvių kalba, bet ir literatūra. Nėra pasigyrimas, kad trims li-tuanistams mokytojams kartais pavyksta išmokyti lietuvių k. tiek, kiek jos būdavo išmokoma Lietuvos gimnazijose nepriklausomybės laikais; išimtis, be abejo, bus tie mokiniai, kurie ateina gimnazijon ne daug lietuviškai mokėdami ar ir visai nemokėdami. Į šitą faktą reikėtų ypačiai atkreipti dėmesį tiems tėvams, kurie nori, kad jų vaikai ne tik išmokyti lietuviškai kalbėti ir šiek tiek rašyti, bet ir iš esmės pažintų lietuvių literatūrą, Lietuvos istoriją bei geografiją. (Šių pastarų-

jų dalykų irgi intensyviai mokoma).

Mokiniai registruojami pas Vasario 16 gimnazijos direktorių V. Natkevičių, M.A. 684 Lampertheim-Hüttenfeld, Litauisches Gymnasium, W. Germany.

SUDARYTA JURY KOMISIJA

Dirvos novelės konkurso jury komisijon šiais metais mieliai sutiko įeiti: Lietuvių Rašytojų Draugijos pirmininkas poetas Leonardas Andriekus -- komisijos pirmininku ir nariais rašytojai Paulius Jurkus, Pranas Naujokaitis, dr. Pranas Bagdas ir Dirvos redakcijos narė Emilija Čekienė.

Šiais metais mecenatas Simas Kašeliūnis novelės premijai yra paskyręs 500 dolerių. Paskutinis terminas novelėms įteikti yra 1971 m. rugsėjo 1 d. adresuojant Dirvai, Novelės konkursui.

Daugiau informacijų apie konkursą rasite žemiau spausdinamame pranešime.

DIRVOS NOVELĖS KONKURAS Premija \$500.00

TEMA. Autoriams suteikiama neribojama teisė novelės temą, turinį ir pobūdį patiems pasirinkti.

ILGIS. Novelės ilgis neribojamas.

LAIKAS. Paskutinė rankraščiui įteikti data: 1971 metų rugsėjo 1 d.

ADRESAS RANKRAŠČIAMS SIŪSTI: Dirva, Novelės Konkursas, 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44103.

PARUOŠIMAS. Konkursui siunčiami rankraščiai būtinai privalo būti paruošti rašomąja mašinėle ir pasirašomi slapvvardžiu. Tas pats slapvvardis užrašomas ant pridedamo voko, kuriame užlipinamas raštelis su autoriaus tikrąja pavardę, adresu ir telefono numeriu. Vokas nebus atidarytas, jeigu ant jo bus pažymėta: nelaimėjus -- neatplėšti.

SALYGOS. Laimėjusiam autoriui bus įteikta 500 dolerių premija. Konkurso skelbėjas turi teisę premijuotąją novelę be papildomo atlyginimo spausdinti Dirvoje atskiru leidiniu ar novelių rinkinyje. Autorius gali premijuotąją novelę spausdinti antruoju leidimu.

NEPREMIJUOTIEJI RANKRAŠČIAI gražinami jų autoriams arba paliekami naudoti konkurso skelbėjui atskirai sutartomis sąlygomis.

JURY KOMISIJA sudaroma iš trijų asmenų. Ji visai nepriklausomai paprasta balsų dauguma sprendžia, kas premijuotina ir kas rekomenduotina spausdinti. Jeigu komisija nuspręstų, kad nė viena jai pateikta novelė nepremijuotina, premija tais metais neskiriama ir perkeliama į ateinančius metus.

Mecenatas -- SIMAS KAŠELIŲNIS.

CHICAGOS LIETUVIŲ OPERA

G. Verdi 4 v. opera

LA TRAVIATA

Operos spektakliai:

1971 m. gegužės mėn. 1 d., 8 val. vak.

1971 m. gegužės mėn. 2 d., 3 val. popiet,

1971 m. gegužės mėn. 8 d., 8 val. vak.

ALEKSANDRAS KUČIŲNAS,
dirigentas ir režisierius

Spektaliai --

Marijos mokyklos auditorijoje,
67th & So. California Ave.
Chicago, IllinoisBilietai kainos: 8, 7, 6, 5 ir 4 dol. Premjerai \$1.00
brangiau.

Visi bilietai gaunami Marginiuose.

Užsakant bilietus paštu, prašome siųsti čekį LITHUANIAN OPERA OF CHICAGO pavadinimu, kartu su sau pačiam adresuotu voku ir pašto ženklų, būtinai pažymint ir spektaklio datą, čiuo adresu:

MARGINIAI,
2511 West 69th Street
Chicago, Illinois 60629VISI LIETUVIAI NUOŠIRDŽIAI KVIEČIAMI
ATSILANKYTI.

Rungtynės su naciais dėl Lietuvos (5)

NENORI PRIPAŽINTI LIETUVOS SUVERENUMO

Savo ruožtu Berlyno lietuvių kolonija buvo jau birželio 22 d. įsisiūbavusi išmesti sovietus iš jų prieš metus užgrobtų Lietuvos Pasiuntinybės rūmų, Kurfuerstenstr. 134. Kai kurie jos atstovai buvo atsilankę pas mane reikalą aptarti ir siūlėsi pavartoti panašų metodą, kaip Sov. Ambasados pareigūnai buvo mėginę pavartoti 1940 m. rugpjūčio 11 d. rytą, būtent išbrauti į rūmus, tik neturėjo pasisėkimo. Net vienas vokiečių Propagandos Ministerijos pareigūnas padarė per dr. P. Ancevičių, lietuvių-žurnalistą patarimą atsiimti Pasiuntinybės rūmus jėga iš sovietinių okupantų. Kaip leгалus Lietuvos dipl. atstovus Vokietijoje, aš tokiam revoliuciniam atsiėmimui minėtų rūmų, nors jie ir buvo Lietuvos valstybės nuosavybė, t.y. be Vok. Užs. Rkl. Min-jos žinios, pritari negalėjau.

Tačiau kolonijos žmonės vistiek nesulaikė nepademonstravę prie Pasiuntinybės rūmų. Birželio 22 d., tuojau po pamaldų lietuviams skirtose bažnyčioje netoli nuo Pasiuntinybės, jų minia pasuko į jos link. Kiek patriukšmavę, demonstrantai prisigė Lietuvos valstybės vėliavą prie Pasiuntinybės supusios aukštos geležinės tvoros. Sugiedodę Lietuvos himną, jie pamažu išsiskirstė. Tą lietuvių politinę demonstraciją stebėjo dvigubai didesnė vokiečių, bei šiaip praeivių minia, iš kur aidėjo simpatijų pareiškimai Lietuvos bei jos demonstrantų adresu. Demonstracija priminė vokiečių valdžiai ir vokiečių publikai, jog lietuvių savo valstybinės nepriklausomybės nebuvimo išsižadėję ir siekia ją atgauti.

Nors į savo birželio 23 dienos demaršą pas von Grundherri atsakymo dar nebuvau susilaukęs, tačiau pati logika liepė ką daryti ir Pasiuntinybės veikimo atgaivinimo reikalu. Tuo tikslu suformulavau ir birželio 24 d. pasiunčiau per specialų kurjerį Valstybės Sekretoriui von Weizsackeriui motyvuotą raštą tokio turinio:

Jo Ekscelencijai Valstybės Sekretoriui Freiherr von Weizsackeriui BERLYNE

Ekscelencija,

Turiu garbės patiekti Jūsų Ekscelencijai šitai: vokiečių kariuomenei pradėjus žygį prieš rusų raudonąją armiją, Lietuvoje -- dar prieš atvykimą vokiečių karinių dalinių, taigi prieš užnugarį -- įvyko visuotinis lietuvių tautos sukilimas prieš sovietų okupantus.

To sukilimo rezultatas buvo deklaruotas Lietuvos valstybinės nepriklausomybės atkūrimas ir sudaryta tautinė Krašto Vyriausybė, kuri re-

KAZYS ŠKIRPA

miasi Lietuvos Valstybės Konstitucija.

Kaip iš Kauno radijo stoties pranešimų patyriau, ta Vyriausybė padarė pareiškimą, kad Lietuva norėtų sueiti į draugiškus santykius su Didžiąja Vokietija ir aktyviai prisidėti prie naujo Europos pertvarkymo, kas iš esmės atitinka ir mano politinį nusistatymą.

Vienkart Lietuvos Vyriausybė paskelbė atsisaukimą lietuvių tautą, kuriame Lietuvos gyventojai, tarp kita ko, raginami draugiškiausiai su tikti ižygiuojančius vokiečių kariuomenės dalinius ir teikti jiems visokią įmanomą pagalbą. Kiti Lietuvos Vyriausybės potvarkiai skirti su reguliavimui krašto ūkio ir valstybinio gyvenimo.

Dabar jau aišku, jog Lietuvos Vyriausybė praktiškai yra perėmusi krašto valdymą ir kad yra darne sutoliau žygiuojančiais vokiečių kariniais daliniais. Skubotai sudarytieji lietuvių kariuomenės daliniai, visų civilinių gyventojų karštai palaikomi, kovoją petys į petį su vokiečių kariuomenės daliniais prieš bendrą prieši-

Taigi faktai kalba už tai, jog lietuvių tauta kovoja ne vien politiškai, bet ir kariškai vokiečių pusėje.

Akivaizdoje to, kas aukščiau suminėta, turiu garbės prašyti Reicho Vyriausybės sutikimo vėl perimti savo funkcijų, kaip Lietuvos Pasiuntinio Vokietijoje, vykdymą.

Naudojuos šia proga pareikšti Jūsų Ekscelencijai savo aukščiausią pagarbą.

(pas) K. Škirpa

Patyręs apie mano birželio 23 dienos demaršą pas von Grundherri ir kad aš rengiausi įteikti notą ir Lietuvos Pasiuntinybės veikimo atgaivinimo reikalą, mano kolega latvis p. E. Kreevinš, irgi buvo prasiiveršęs į Užs. Rkl. M-ją, būtent, pas tą patį von Grundherri, tik birželio 23 d. po piet. Motyvuodamas tuo, kad ir Latvijoje gali įvykti tautos sukilimas ir kad būtų paskelbtas tautinės Latvių Vyriausybės sudarymas, kolega Kreevinš prašė, kad Reicho vyriausybė jį pripažintų kaip Latvijos pasiuntinį Berlyne ir grąžintų jo dispozicijon Latvių Pasiuntinybės dvejus rūmus, kurie irgi buvo laikomi Latvijos valstybės nuosavybe. Deja, gavo sekančią iš von Grundherrio atsakymą (Mic. T120/616/249811-2).

-- Aš atsakiau p. Kreevinšui, jog jo išvedžiojimas išklause tiktaip privačiai ir kad aš, be to, negaliu duoti jam jokios vilties, kad jo pageidavimai galėtų būti patenkinti.

Tai buvo ne tik nedviprasmiška, bet ir labai reikšminga. Be to, atrodė, kad kolega Kreevinš, savo užsiminimu jog ir Latvijoje gali įvykti tautos sukilimas, ar tik nebuvo paakinęs von Grundherri imtis tuoju patį kludančių priemonių. Tai išeina iš to, kad tame pačiame von Grundherrio užraše apie pasikalbėjimą sup. Kreevinš užfiksuota dar ir štai kas:

-- Atsiklausus Valskybės Psekretoriaus Woermanno, Politinio Skyriaus IMsusisiekė su Saugumo skyriumi (Abwehr'u) Karaliaučiuje su kliudyti, kad ryšium su Karo Vadovybės (Oberkommando der Wehrmacht) Saugumo skyriaus (Abwehr) patikėtinių sveikintina militarinė veikla, nebūtų sukuriami jokie politiniai įvykiai faktai Pabaltijy, kurie galėtų būti mums nepatogūs.

Kiek tai liečia Lietuvą, šis Užs. Rkl. M-jos potvarkis nieko pakeisti nebegalėjo: lietuvių tautos sukilimas faktiškai jau buvo įvykęs, buvo laimėtas, Lietuvos valstybinės nepriklausomybės atkūrimas deklaruotas ir paskelbtas naujos tautinės Krašto Vyriausybės sudarymas. Kokia į tai buvo Užs. Rkl. J-jos reakcija, matyti iš šio dokumento: (Mic. T120/616/249810) Berlynas, 1941 m. birželio 24 d. Pol. IM

UŽRAŠAS

Oberkommando der Wehrmacht -- Ausland -- budis karininkas Kapitaneutnant Korber 13 val. 30 telefonu pranešė: Kariuomenės Šiaurinė Grupė (Ic) prašo skubaus nurodymo, kaip jai laikyti Lietuvoje naujai sudarytos Škirpos Vyriausybės atžvilgiu. OKW-Abwehr II -- siūlo tokį atsakymą:

"Paskelbimas Škirpos Vyriausybės įvyko be vokiečių valdžios įstajų tinkamavimu. Todėl bet koks tos Vyriausybės palaikymas vengtinas. Militarinės instancijos privalo susilaikyti nuo bent kokio kišimosi į sprendimus, kurie rezervuoti vien politinės vadovybės kompetencijai". (Pabraukimai mano -- KŠ).

Valstybės Psekretorius Woermannas, atsklaustas telefonu, Abwehr II pasiūlytą formulavimą patvirtino. Pasiuntinys von Grundherr painformuotas telefonu. OKW -- Ausland -- budis karininkas, apie čia priimtą sprendimą yra painformuotas.

Dr. Litter, Laikiniai Pol IM tarnyboje.

Viso to anuomet nežinodamas, bet nesulaukęs von Grundherrio pažadėto skubaus atsakymo, ar būsiu ar ne von Ribbentropo priimtas, pamaniau, jog aplinkybės reikalavo, kad parody-

čiau nusižeminimą pačiam Hitleriui, kurio ambicija Laikinosios Vyriausybės paskelbimu galėjo būti užgauta. Mangitada rūpėjo tą Vyriausybę kokiuo nors būdu legalizuoti santykiuose su Vokietija. Negalėdamas dėl protokolo varžtų kreiptis į jį betarpiškai nusprendžiau adresuoti jam atitinkamą apeliavimo raštą per von Ribbentropą su paaiškinamuoju laišku šiam pastarajam. Abu tuos raštus nunešiau Vok. Užs. Rkl. M-jon ir perdaviau von Ribbentropo personaliniam biurui pats, faktinai birželio 24 d. rytą, nors abu raštai buvo datuoti birželio 23 d. Jų tekstai buvo tokie:

Didžiai Gerbiamas Pone Reicho Užs. Rkl. Ministeri,

Turiu garbės pristatyti Tamstai raštą, adresuotą Fuehreriui ir Reicho Kanzleriui, ir nuolankiai prašyti Jūsų raštą patiekti Fuehreriui ir Reicho Kanzleriui.

Aš leidau sau to mano rašto dublikatą čia prijungti Jūsų maloniam dėmesui.

Teikitės, Pone Reicho Užs. Rkl. Ministeri, priimti mano pilno atsidavimo ir giliausios pagarbos išraišką.

(pas.) K. Škirpa
Ponui Reicho Užs. Rkl. Ministeriui von Ribbentropui Berlyne, Wilhelmstrasse

Jūsų Ekscelencija,

Šią istorinę vėliavą, kai lietuvių tauta vėl atgauna savo laisvę, leidiu sau, kaip buvęs Lietuvos konstitucijai teisingas Vyriausybės atstovas Vokietijoje, pareikšti Tamstai ir pergalingai vokiečių kariuomenei giliausią padėką už Lietuvos išgelbėjimą nuo bolševikų okupacijos.

Kartu turiu didelę garbę nuolankiai patiekti Tamstai šitai:

Po to, kai Lietuva pereitais metais dėl Makvos Vyriausybės agresijos buvo įjungta į Sovietų Socialistinių Respublikų Sąjungą ir dėl bolševikų teroro, su sidarė Lietuvoje išaktyviausiųjų ir ryžtingiausiųjų elementų, mano vadovaujamas lietuvių Aktyvistų Sąjūdis, kuris pastatė savo tikslu nušalinti bolševikų viešpatavimą ir atstatyti Lietuvos valstybinę nepriklausomybę.

Pasiekę šį tikslą, lietuvių Aktyvistų Sąjūdis yra užsibrėžęs atkurti Lietuvos valstybės vidaus susitvarkymą naujais tautiniais pagrindais ir įterpti Lietuvą į tautų solidarumo bendruomenę Naujojoje Europoje. Smulkesnis išdėstymas lietuvių nusistatymo ir pageidavimų yra paduotas mano memorandumu, kurį 1941 m. birželio 19 d. esu įteikęs ponui Pasiuntiniui von Grundherriui Užs. Rkl. Min-je. Tame memorandumu esu pažymėjęs, jog praeitis yra išryškinusi, kad glaudžių politinių, ūkinių ir kultūrinių santykių palaikymas su Vokietija atitinka Lietuvos gyvybinius interesus.

Nūnai, lietuvių Akty-

J. GRAUDA

Apie SST

SST reiškia skridimą greitesnį už garsą. Jūs galite Chicagoje išplūsti New Yorko pilietį, o atskridę į New Yorką tą patį pilietį gražiai sveikinti. Plūdimo garsas dar nebus pasiekęs New Yorko, o jūs galėsite suvadinti nekaltą avinėlį. Tokia yra praktiška SST reikšmė. Ypač tai svarbu politikoje ir kultūriniame lietuvių santykiavime.

Bet tai buvo svajonė ir tai liks svajone. SST projekto neįgyvendins Amerikoje. Tais gražiais transporto laimėjimais naudosis žmonės Europoje. Senatas atmetė SST projektą ir dar ilgai mes vargsime su 707 ir 747 lėktuvėliais, judančiais ore vėžio greičiu, kažkas apie 650 mylių per valandą.

Tačiau svajonę galima dirginti. Sakysim, sėdite jūs New Yorke ir skrendante Chicagon. Laikas tirpsta tirpsta. Ir, išskridę, jūs atjaunėjate atskridę. Jūs nusileidžiate pasirinktame aerodrome ir keliomis valandomis jaunesnis. Jūs pagaunate tą nesugaunamą laiką už uodegos. Kas gi nori senti? Kiekvienas nori jaunėti. Ir SST yra tikra jaunėjimo priemonė.

Tačiau, jeigu jūs jaunėsite skridimo metu, ar jūs jaunėsite kelionėje iš aerodromo į namus? Dabar, sakysim, iš New Yorko Chicagon jūs skrendate porą valandų. Su SST jūs skrisite valandą. Jūs nutupiate Chicagoje visą valandą jaunesnis. Bet, transportui pasmarkėjus, susisiekiama su miestu prailgs bent porą valandų. Ir, atjaunėjęs lėktuve, dvigubai greičiau sensite automobilyje.

Visi bilijonai, sukišti į SST, nesulaikys jūsų skubaus senėjimo Chicagoje taksikabe, kelionėje iš aerodromo į Marquette Parką. Dėl pasunkėjusio trafiko tokiame taksikabe jūs išbūsime valandą ilgiau. Kas iš to, kad SST nubloks jus per erdves greičiau už garsą! Kol jūs būsite savo pasiskyrimo vietoje, visi garsai ir gandai, supę jus jūsų vietovėje, jau, kartu su jumis (kol gaisiate taksikabe) keliaus kartu. SST čia nieko negali padėti. Padėtis grįžta ta pati, labai nenaudinga politikai ir kultūriniais lietuvių tarpusavio santykiams.

Ką pasakysite vienoje vietoje, gerai girdės kitose vietoje, ir joks SST neišgelbės, nes SST skirtas oro plovimams, o taksikabai šliaužia gatvėmis.

Todėl su savo liežuviais būkime santūrus ir nepasitikėkim SST mirazams. Arčiau už garsą erdvėje dar nereiškia arčiau už garsą ir mūsų gatvėse, ir mūsų kiemuose.

vistų Sąjūdis revoliucijos keliu, kurį padarė įmanoma didvyriškas vokiečių kariuomenės žygis, 1941 m. birželio 23 d. nušalino sovietinį režimą, proklamavo atstatymą Lietuvos valstybinės nepriklausomybės ir sudarė tautinę Krašto Vyriausybę, kurios priešakin esu pašauktas aš pats.

Vildamasis Jūsų palankumo, aš turiu iš patriotinės atsakomybės pajautimo, o taip iš pareigos, kaip lietuvių Aktyvistų Sąjūdžio vadas, paklusti mano Tėvynės šauksmui ir stoti jos dispozicijon.

Todėl laiku šiuo metu pirmuoju savo uždaviniu -- prileisdamas, jog Reicho Vyriausybė tam pritars -- tuojau vykti į savo Tėvynę, kad Vyriausybės darbų perėmimo proga, pareikščiau visos lietuvių Tautos vardu Tamstai ir vokiečių Tautai pridėramą padėką už sudarymą galimumo atkurti Lietuvos valstybę, o taip pat patikrinti prieš visą pasaulį Lietuvos dėkingumo jausmus *)Vokiečių Tautai.

Būčiau Tamstai nepaprastai dėkingas, jei suteiktumėt man garbės būti Tamstos priim-

* PASTABA: Išsireiškimo "Verbundenheit Litauens" angliškas vertimas "Lithuania's alliance" oficialinėje vokiečių karo dokumentų laidoje anglų kalba -- "Dokumente on German Foreign Policy", XIII, dok. 6, psl. 7-8 -- yra neteisingas ir todėl klaidinantis. Pagal Karl Pelzes "Das treffende Wort". Worterbuch sinnverwandten Ausdrücke, 1959 m., žodis "Verbundenheit" mano pavartotame kontekste reiškia ne "alliance" -- sąjungą, bet dėkingumą: Anerkennung, Dankbarkeit arba Heimgesühl.

tam asmeniniam pareiškimui savo pilno lojalumo Tamstai ir Vokietijos Reichui.

Berlynas, 1941 m. birželio 23 d.

(pas.) K. Škirpa

Fuehreriui ir Kanzleriui Vokietijos Reicho Adolfui Hitleriui

Nors šis mano apeliavimas į Vokietijos Reicho galvą kirtosi su Užs. Rkl. M-jos jau priimtu neigiamu nusistatymu Lietuvos Laikinosios Vyriausybės pripažinimo klausimu, tačiau man tas raštas vistiek dar buvo nukreiptas į Hitlerį, kaip tai seka iš ranka padėto ant jo užrašo: "Fuehrer Mappe". Po visų anų įvykių mane buvo pasiekę gandai, esą, akivaizdoje mano tokio apeliavimo į patį Hitlerį, von Ribbentropas jau buvęs linkęs su sakyta Lietuvos Vyriausybė ir manim, kaip jos Pirmininku, skaitytis. Bet ir jam matyt, nebuvo lengva tą nusistatymą jei toksai jam buvo tikrai blykstelėjęs, praveisti bei atitinkamai Hitlerį paveikti, nes praėjus beveik visai savaitėi laiko, kol tas mano istorinis apeliavimas kartu su laišku Weizsackeriui Pasiuntinybės reikalu grįžo iš Hitlerio "Fuehrerhauptquartier" fronte į von Ribbentropo personalinį biurą Užs. Rkl. M-je, Berlyne, tik po birželio 29 dienos, datos kuria lydraštis pažymėtas. Jo tekstą čia paodu: (Mic. T120/616/249795)

Ponui VLR-tui (referuojančiam tarėjui) Grosskopfui per Valstybės Sekretorių.

(Nukelta į 6 psl.)

LIETUVOS KUNIGAİKŠČIAI RADVILAI JŲ KILMĖ IR DARBAI

Ši kultūrinė popietė įvyko Los Angeles Šv. Kazimiero Parapijos salėje, vasario 28 d. Rengė Lietuvių Protestantų Sąjunga, pirmą kartą išeidama į lietuvių visuomenę su didesniu parengimu. Virš 200 žmonių išli ir arti, įskaitant ir žymų būrį moksleivių ir studijuojančio jaunimo, susirinko pasidžiaugti reto įdomumo paskaita apie didingą Lietuvos senovę. Programą atidarė p. A. Devenienė, pristatydamas paskaitininkę, žinomą istorikę ir daugelio knygų autorę dr. Vandą D. Sruogienę

Paveiksluose vaizduojami Radvilų giminės nariai, jų žemės ir jų pilys vaizdžiai parodė, kiek ši giminė davė savo kraštui žymių karo vadų, politikų, valstybės vyrų, na ir išymių moterų... nelyginant Anglijos Churchillių šeima, suvaidinusi panašią rolę kitame pasaulio krašte...

Paskaitininkės kruopščiai paruoštos genealogijos lentelės vaizdavo asmenis nuo ankstyviausių laikų iki dabartinių šios giminės palikuonių (lenkiškos giminės "Radziwill" su kuria buv.

dus ir stipendijas Skotijos ir Anglijos universitetuose.

Pirmieji istorikės žodžiai apie romantišką ir žavingą istorijos mokslą -- "ne apie lavonus, bet apie gyvus žmones su visomis žmogiskomis savybėmis ir silpnėmis" -- iš karto sudomino klausytojus. Ji atskleidė įdomiausią portretų galeriją, pristatydamas asmenis, kurie rodėsi, taip neseniai buvę mūsų tarpe, nors jau šimtmečiai prabėgo. Pagal legendą, ši giminė kilusi iš to a. pabaigoje iš Gediminaičio, Kernavės kunigaikščio Sirpūčio (jeigu toks kada buvo). Faktas, kad Gediminaičių gadinėje Radvilai jau buvo Vilniuje, kur buvo ir jų didingi rūmai. Radvilai visada stovėjo tautos sargyboje gindami lietuvių garbę ir teises tiek karo lauke, tiek viešame gyvenime. Horodlės Unijos laikais, kai lenkai savo sumetimais dalino lietuvių bajorijai lenkiško stiliaus herbų, vienas Radvila pareiškė: "Nereikia mums lenkiškų herbų". Ir tikrai, sulaukę vėliau herbo iš kitų, daug reikšmingesnių rankų: Šventosios Romos Imperatoriaus Karolio V, gaudami aukščiausio didiko laipsnio karūnas, skydus ir erelius 1547 metais. Vėliau išvystyti Radvilų padermės herbai šalia juodų imperatoriškųjų erelių (su trimis auksiniais medžioklės trimtais) dažniausia nešiojo ir Lietuvos vytį -- raitelį ant balto žirgo.

Šios giminės pradininkai buvo Mikalojus Radvila Senasis ir jo žmona, Sofija Mantvydaitė, Biržų-Dubingių ir Nesvyžiaus linijų protėviai. Iš jų kilo ir Lietuvos Hetmonas, "nevainikuotas Lietuvos Karalius" Jonas Radvila Didysis. 1492 m. Biržai išėina į pasaulio istoriją, kai Biržų žemės pereina į Radvilų rankas. Radvilai ypač pasižymi, kai rusai -- Maskvos galiū-

(Nukelta į 6 psl.)

Prezidento Kennedy šeima yra susigiminavusi). Radvilų lietuviška padermė išnykusi XVIII amžiuje, šiandien palikuonių nebeturi. Jų tarpe buvo įvairių religinių įsitikinimų -- ir katalikų (Vilniaus ir Nesvyžiaus) ir protestantų -- reformatų (Biržų, Kėdainių ir Dubingių) šakos, abi lygiai istoriniai reikšmingos. Reformatai Radvilai pasižymėjo, kaip Vakarų kultūros nešėjai, mokslu, menu ir raštu atidarydami duris į plačiąją Europą. Jie steigė studentams fon-

specialiai atvykusią iš Chicago. Pasak jos: "Viešnia nepabijojo atvykti, nežiūrint mūsų žemės drebjimų... Drauge su kunigaikščiais Radvilais, tegu sudrebina ir mus!"

Miela istorijos žinovė dr. Sruogienė gyvai ir įdomiai apibūdino šios lietuvių didikų šeimos kilmę, darbus ir reikšmę trijų šimtmečių (šešiolikto - aštuoniolikto amžiaus) Lietuvos istorijos bėgyje. Paskaita iliustravo retomis skaidrėmis iš Daumanto Čibo fotografijų kolekcijos.

Kng. Mikalojus Kristupas Radvilas Našlaitėlis

K.S. KARPIAUS GALIŪNAS PRIEŠ KETURIASDEŠIMT METŲ CLEVELANDO SCENOJE

JURGIS GLIAUDA

Mes esame labai patenkinti, kada mūsų kultūrinius ar kūrybinius nuoveikius pastebi didžioji amerikiečių spauda. Tai yra tam tikras laimėjimas, kada mūsų rašto ar scenos, ar vaidinio meno kūrinys atranda respektą ir už lietuvių visuomenės ribų. Tai yra visuotiniojo, netikėtai savo kiemo meno praturtinimas. Deja, mes negalime jau labai plačiai tokiais laimėjimais pasigirti. Kartais tenka stebėtis, kad mes tokių retų laimėjimų ir nežinome. Jų gi buvo retų, praeityje, kaip kad ir nūdien.

Sausio 19 d. 1931 metais Clevelando didžioji spauda buvo K. Karpiaus veikalą "Galiūnas" ženkle. Cleveland Plain Dealer šiam vaidinimui paskyrė dviejų skilčių vertinimą (Roeliff Loveland), visa skiltis buvo skirta vaidintojų apibūdinimui, ir įdomiais senovės lietuvių aprangos piešiniais papildytas ilgas aprašymo tekstas.

Sausio 19 d. šio laikraščio aprašymų ženkle staiga atgijo Clevelande šeštojo šimtmečio Lietuva, kada jos teritorijoje siautėjo vikingai. Veikalas buvo suvaidintas Mažajame Theatre (The Little Theatre at Public Hall).

Scena buvo paversta Baltijos jūros pakrante, rašė recenzentai, kur šviesiaplaukiai ir mėlynakiai lietuviai meldė savo dievus išgelbėti juos nuo vikingų puolimo ir kur vaidilutė pamilo užginta meile.

Veiksmas vyksta penktame ar šeštame šimtmečiuje, rašė recenzentai, anais sukreciančiais pagonių laikais, kuomet žmogus nešiojo apdangalų lokio kailį ir turėjo rankoje ietį, ir daug žmonių buvo vadinami žvėrių ir medžių vardais.

Scenos vyksmo akstinas buvo klasiškasis meilės trikampis.

Tačiau stiprus šalies išlaisvinimas nuo jų užplūdusių priešų buvo

They Write Script
and Music for Play

KAZYS S. KARPIUS

VINCENT GREICIUS

When the Lithuanian Cultural Garden League presents the fifth production in the Plain Dealer Theater of Nations series Sunday evening in the Little Theater of Public Hall the

Star in Cleveland's Play
Dealing With Viking Age

Taip Cleveland Plain Dealer 1931 m. sausio 13 d. pristatė amerikiečių visuomenei K.S. Karpiaus veikalą "Galiūnas", kuris buvo suvaidintas Public Hall mažajame teatre.

svarbiausiu, idėjinu veikalo stimulu. Esą, dievai, kurie anksčiau gyveno ant žemės, paliko sunkųjį kardą su slėptą sename ažuole ir išpranašavo, kad tas mirtingasis, kuris galės tą kardą pakelti, nugalės Lietuvos priešus. Toks didvyris buvo Galiūnas vaidilutės ir Perkūno sūnus.

Galiūne vaidino: Stasė Greičius, Helen Grigas, Helen Ruseckas, Clement Urbšaitis, Mary Dovydaitis, Louise Banionis, Pola Glugodas, Charles Staupas, John Armonas (Galiūnas), Vincent P. Banionis, Mike A. Ruseckas, Joseph Marozas, Anthony Zdanis, John G. Ploteris, Mike Chilgas, Anna Martis, Neil Anderson, Helen Urbšaitis, Barbara Armonas, Marie Berzinskas ir Helen Berzinskas. Vincent Greičius parašė muzikinę vaidinimo pusę.

Vaidinimas ėjo potekstėje: Plain Dealer Theater of the Nations.

Įvairiais mūsų teatro jubiliejų metais, kuriuos imame švęsti ir išeivijoje, ir ok. Lietuvoje, versta kalbėti apie įdomesnius lietuvių teatrinės

veiklos epizodus. Vaidinimų savybėje išeivija turėjo daug: gražių, spalvingų, pakilių. Kaip atrodo, senoji išeivija daug dėmesio kreipė į scenos istorinį žanrą. Tuštoki farso pavidalo vaidinimai nepaliko didesnio įspaudo išeivijos scenoje, tačiau istorinis žanras išliko didingas, platus, beveik operos apimties. Šitą mes matome ir K. Karpiaus "Galiūne". Tai puikus tekstas būsimai operai. Klasiškai konstruktyvi meilės trikampio atrama, galingos misteriškos dievų jėgos veikalo fone, dėkingos scenos solistams ir chorams, spalvingas epochos koloritas.

Mūsų teatro istorijon "Galiūnas" turi daug reikšmių ir tuo faktu, kad jis buvo plačiai, kaip gal niekad kitas lietuviškas vaidinimas, aprašytas amerikiečių spaudoje.

Skirdami fondų lėšas dažnai problematiškos vertės užmojams, ar ne atirasime asmens ir lėšų, tyrinėti ir suvesti į studijos rėmus mūsų senosios išeivijos scenos istorijos. Vien tik tai iš čia išdėstyto epizodo regime neprarastiną jos praeitį.

Aldona Kavaliūnaitė

AR AŠ KALTA?

Pūtė šaltas šlapias lapkričio vėjas. Medžių lapai, kurie dar taip neseniai puošniai žaliavo, gulėjo ant žemės nuskurę, sudžiūvę ir praeivių kojų apmindyti.

Jauna mergaitė ėjo gatve. Vėjo tarsomi jos plaukai buvo susivėję, tačiau ji nekreipė į tai jokio dėmesio. Eidama prieš vėją ir palinkusi kiek į priekį, ji pati sau garsiai kartojo:

-- Juk aš nekalta. Aš... nekalta.

Prisiminė ji vasarą. -- Tada jis buvo. Odabar jo nebėra...

Visą vasaros semestrą ji lankė chemijos paskaitas. Reikėjo labai daug dirbti ir spaustis. O kartais taip norėdavosi mesti viską ir eiti maudytis, kaitintis saulėje ir tik svajoti. Tačiau reikėjo sėdėti klasėje, kaiti chemijos formules ar pilstyti visokiausius įvairiaspalvius ir įvairiakvapius chemikalus.

Tenai ji ir su juo susitiko. Profesorius, duodamas eksperimentą, kiekvienam studentui paskyrė ir partnerį, ir jis teko jai. Drauge dirbdami, pradėjo įdėd kalbėti pradžioje apie eksperimentą, o vėliau pamažu jų kalba nukrypo į kitas plotmes ir temas. Ir taip prasidėjo jų draugystė.

Nors jis jai patiko ir smagu būdavo su juo eiti į šokius, į kiną ar maudytis, tačiau bent kiek daugiau juo nesidomėjo. O jis vis darėsi keistesnis ir keistesnis. Kartais jis taip į ją žiūrėdavo ir paskui imdavo kalbėti apie meilę ir ją ateitį, kad ji vos vos susilaikydavo nesprogu iš juoko.

Vieną kartą išėjo pasivaikščioti. Ir tai buvo paskutinis jų susitikimas. Tada Laimai jis jau buvo pradėjęs atsibosti, ir norėdavosi pasakyti:

-- Jurgi, palik tu mane pagaliau ramybėje.

Tačiau ji tylėjo, o jis:

-- Laima, kodėl tu neatsakai į mano klausimą?

-- Ar tu mane klausai ko?

-- Nieko. Užmiršk!

Praėjo penkių minučių tyla.

-- Laima, aš tave myliu.

-- Nustok, Jurgi. Ir, prašau, palik mane ramybėje, -- sako ji ir mato, kaip jo veidas išbąla. Abu valandėlę tyli, o paskui ji sako: -- Aš tau kai ką norėjau šiandien pasakyti.

-- Sakyk, -- ištaria jis prisilėgtu balsu.

-- Jurgi, tu man patinki, bet tik kaip draugas.

Kaip tolimas draugas. Supranti?

Jis tylėjo. O ji po valandėlės vėl sako:

-- Be to, ir mano mama nenori, kad aš su tavim draugaučiau.

Ji jaučia, kad ji pamelavo, mato, kaip jo veidas dar labiau išbąla, ir girdi jo žodžius:

-- Ką tu, Laima, nori tu pasakyti?

-- Tu žinai, Jurgi. Argi dar tau neaišku?

-- Taip, aš žinau, -- sako jis virpančiu ir prisilėgtu balsu, atsistoja ir nueina.

Laimai buvo truputį nesmagu. Ji jautė, kad buvo ji giliai įžeidusi. Tačiau drauge pajuto ir palengvėjimą. Tarytum sunkus akmuo nusirito nuo jos krūtinės, ir priešais ją atsiskleidė šviesus ir laisvas kelias. Ir dar tą patį vakarą ji išėjo į kiną su Petru.

Sekantį rytą, saulės spindulių pažadinta, Laima išsoko iš lovos.

-- Labas, mama! Koks puikus rytas! -- sušuko gyvai ji.

Motina nieko neatsakė, pažiūrėjo į ją liūdnu žvilgsniu ir padavė laikraštį.

"Praėjusią naktį sprogo universiteto chemijos laboratorija ir žuvo joje dirbęs studentas Jurgis Povilaitis..." -- bėgo akimis ji laikraščio eilutėmis, ir, nebaigusi skaityti, sustojo prie jo fotografijos, idėtos šalia žinutės.

Tai buvo Jurgis. Padėjusi ant stalo laikraštį, Laima ilgai tylėjo ir mąstė. Paskui, lyg ko bijodama, nedrąsiai ištiesė ranką ir vėl ją pasiėmė. Skaitė be žodžių, tik akimis bėgdama ir sustodam prie žinutės vietos: "Jurgio profesorius negali suprasti, kaip ši, jo žodžiais, labai atsargų chemijos genijų galėjo ištikti tokia nelaimė".

Tai buvo rugpiūčio mėnesį, prisiminė Laima. O dabar jau lapkritis. Ji pasipurto. Tai juk buvo atsitiktinė nelaimė. Taip ir visi laikraščiai, remdami mėsę ekspertų teigimais, tada rašė. Tačiau ji girdi tarsi kažkas pro rudenio vėjo užesį vis kartotų:

-- Tu kalta... Tu... kalta...

LIETUVOS KUNIGAİKŠČIAI RADVILAI...

(Atkelta iš 5 psl.)

nai Jono Žiauriojo eroje veržiasi į Pabaltijį. Kancleris Mykolas Radvila Juodasis pasižymėjo karuose su maskoliais ir politinė akcija prieš lenkus Liublino Unijos metu 1569 m. Garsiai protestavo prieš sąjungą su lenkais ir palaubtas lietuvių teises, sakdamas kad "geriau mirti, negu uniją pasirašyti"... ir atsisakė duoti parašą. Jo giminaitė, gražuolė Barbora iš Dubingių, gerai žinoma mūsų istorijoje, tapo Lietuvos-Lenkijos karaliene, kai ištekojo už karaliaus Zigmanto Augusto (bet netrukus po apvainikavimo Krokuvoje tragiškai mirė). Kristupas Radvila (Balio Sruogos dramos siužetas), narsus vadovas karuose su Maskva, smogė priešams "kaip žaibas ir perkūnas". Jo sūnus, Jonušas Didysis, buvo gal pats garsiausias iš visos giminės. Žodžiais ir darbais šis Biržų Dubingių kunigaikštis kovojė su Lietuvos priešais, įskaitant lenkus, o taip pat maskolius ir bendrai slavus.

Jonušas Didysis, pramintas "Arbiter belli et paci" (karo ir taikos valdovas) sakydavo: "Ateis dar laikai, kai lenkai nepataikys į duris -- išmesime juos pro langus" Jo vardu buvo pramintas nepriklausomos Lietuvos Pirmasis Gusarų pulkas. Skulptoriaus Zikaro darbo biustas Jonušo atminimui stovėjo Biržų miesto aikštėje. Jo laikais maskolių kariuomenė visur degindama ir plėsdama įsiveržė į Lietuvą pirmą kartą istorijoje. Užėmė ir sostinę Vilnių, ir Kėdaičius, ir tuose miestuose sudegino Radvilų rūmus. Tais baisiais pavojaus laikais Jonušas Radvila matė progą nusigrįžti.

RUNGTYNĖS SU NACIAIS...

(Atkelta iš 4 psl.)

Priede siunčiu Jums tris Lietuvio Škipros raštus, kurie buvo patiekti Reicho Užsienio Reikalų Ministeriui (tada buvusiam Hitlerio "Fuehrerhauptquartier" traukinyje -- KŠ) ir į kuriuos Reicho Užsienio Reikalų Ministeris nenumato duoti jokio atsakymo.

(pas.): Sonnleithner Traukinys, 1941 m. birželio 29 d.

Diplomatinėje kalboje tokio turinio raštas reikš, jog Reicho politinė vadovybė apsisprendė Lietuvos valstybinio suverenumo nepripažinti, nežiūrint mano nesugriaujamų 19 birželio memorandumo teisinių ir moralinių argumentų, o taip pat maksimalinio nusizeminimo prieš Hitlerį aukščiausiai minėtojo apeliavimu. Neigiamą vokiečių politinės vadovybės sprendimą lėmė ne koks teisės supratimas, bet tik tos vadovybės gryniasios imperializmas Lietuvos atžvilgiu.

(Bus daugiau)

ti nuo Lenkijos ir Kėdaičiuose sudarė su Švedija sąjungą. Tačiau ir ten išgelbėjimo nebuvo: karingi švedai teriojo Lietuvą ir toliau, vėliau susprogdindami Radvilų buveinę -- Biržų pilį, kurios didingi griuvėsiai ir šiandieną tebestovi. Ilgai buvo manyta, kad Jonušas Didysis palaidotas Kėdaičių reformatų bažnyčioje, bet tai netiesa. Tas, kuris ten su kirviu perkelta galva guli (sakoma, jezuitų ranka nudobtas) yra vėliau gyvenęs Jonušas Radvila VI.

Dancige kaltas medalis vaizduoja kng. Jonušą Radvilą priimančį Kijevo pasidavimą 1665 m., kuris Andrusovo taika perėjo Lietuvos valstybei.

Mikalojus Radvila Juodasis (Nesvyžiaus linijos, Gudijoje netoli Naujarduko) buvo Trakų-Vilniaus rajono vaivada ir žymus politikas (dalyvavęs Lietuvos-Lenkijos delegacijoje Paryžiuje, kai buvo kviečiamas sosto užimti Prancūzijos princas Henrikas Valois). Tai buvo paskutinis tos linijos reformatas, nes jo vaikai perėjo į katalikybę. Šis Radvila rūpinosi Lietuvos kartografija; jo pastangomis Amsterdamo buvo išleistas žemėlapis, keliantis Lietuvos ir jos teritorijų didybę. Radvilų giminė taip pat davė Lietuvai jos pirmutinį ir vienintelį bažnytinį princą, kai Jurgis Radvila tapo katalikų bažnyčios kardinolu. Kitas įžymus, vienas iš paskutiniųjų Lietuvos Radvilų buvo Stanislovas Albrechtas, daug nuveikęs lietuvių kultūrai Rytprūsiose. Būdamas Kancleriu, Danzigo miestą talpino išsaugotus (iš Vilniaus karo laikais išvežtus) archyvus ir bibliotekas bei dokumentus. Stanislovas, aukšto kultūrinio lygio žmogus, mokėjo dvyliką svetimų kalbų, įdomavosi filosofija ir religija, ir savo dvare laikė didžiulį orkestrą, kaip sakė "daugiau Dievo garbei negu savo malonumui". Tai buvo didelio masto kunigaikštis; tų laikų istoriko nuomone, jis "Kėlė puotą, kaip kunigaikštis, ir stebino visus, kaip Radvilą".

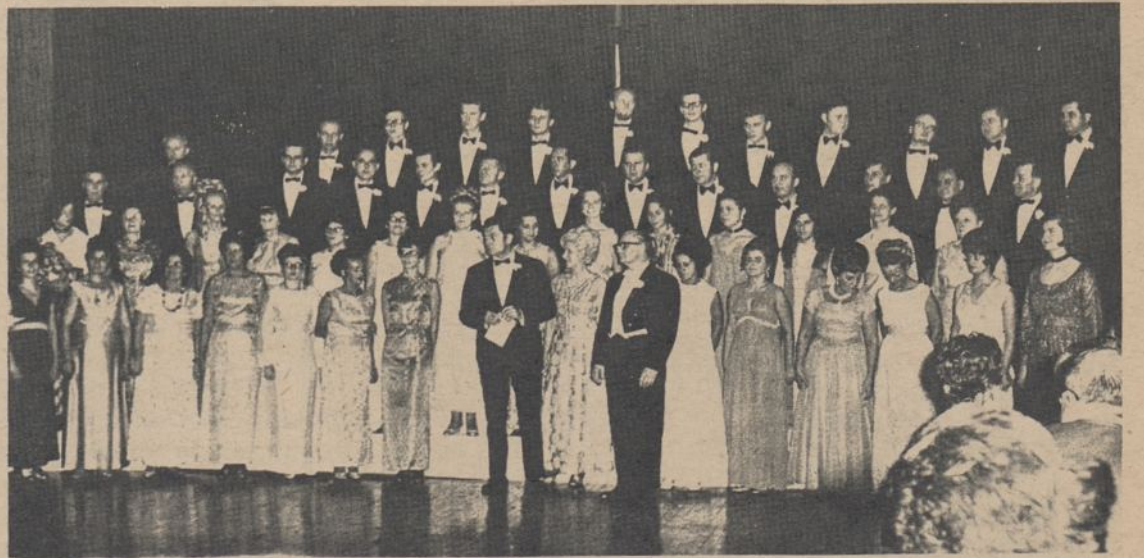
Baigiant dr. V. Sruogienę pabrėžė, kad per tris šimtmečius Radvilų giminė gynė Lietuvą išsaugodami tautos laisvę. Tuom pačiu jie apgynė ir Vakarų Europą nuo azijų ir slavų įsiveržimo -- lietuvių ir jos vadų pasiaukojimo dėka, jie prisidėjo prie Europos kraš-

tų kultūros augimo ir klestėjimo.

Ilgą, išsamią paskaitą klausytojams kaip trumpą valandėlę praėjo, ir garsiais aplovismentais jie išreiškė savo įvertinimą. Visi sutiko, kad tokios apimties paskaitos mūsų Angelų mieste dar nėra buvę.

Sekė meninė programa, kurią pravedė Hypatia Yčaitė-Petkienė. Žadėdama vaizdais, poezija ir muzikos garsais nukelti žiūrovus į Radvilų gadynę, programos vedėja parodė scenoje specialiai nupieštą, auksu irėminą, Biržų ir Dubingių Radvilų herbą.

Juodi ereliai auksinėmis karūnomis, laiką

Čiurlionio ansamblis su pirmininku Vladu Plečkaičiu ir meno vadovu muz. Alfonsu Mikulskiu. J. Garlos nuotrauka

ČIURLIONIEČIAI ATVYKSTA Į DETROITĄ

Pamiltas, išgarsėjęs Europoje ir Amerikoje Čiurlionio ansamblis prieš išvykdamas į Pietų Ameriką, gegužės m. 16 d. 3 v. po pietų (sekundadienį) Crestwood High Auditorijoje 1501 N. Beech Daly Rd., prie Ford Rd., Dearborn Hts. (kur buvo "Piršlybos Šapnaguose") duos Detroito lietuviams visiškai naują chorų su kanklėmis programą, t.y. bus vyrų choras, copela, moterų mišrus choras su kanklėmis, pučiamieji instrumentai, lumdeliai, sekminių rageliai, skudučiai, trimitai ir solistai.

Ansamblui vadovauja muzikas Alfonsas Mikulskis, kankles -- muzikė Ona Mikulskienė. Viso ansamblyje 100 jaunų balsingų, dainuojančių, šokančių ir grojančių jaunuolių. Toks sąstata atvyksta į Detroitą.

Muzikas Mikulskis savo archyve turi 10,000 lietuviškų dainų melodijų. Daugelis tų dainų jo paties harmonizuotos. Čiurlioniečiai vykdami į Pietų Ameriką, pagal piečių temperamentą, jų galvosena pritaikė dainas, kurios bus gyvos, lengvos ir labai linksmos. Visu tuo mes turėsime progą pasigerėti Detroito gegužės 16 d.

Čiurlioniečiai per savo repertuarą per 32

metus yra praleidę 250 lietuviškų dainų.

Mieli Detroito lietuvių ne tik patys koncerte dalyvaus, bet moksliviai-studentai, valdininkai, darbininkai atsiveskime amerikiečius. Čiurlionio meninis lygis neturi sau lygaus. Tai mūsų lietuvių pasileidžia vimas.

Be to primename, kad visas koncerto pelnas atiduodamas čiurlioniečiams, kad palengvintume jiems jų kelionės į Pietų Ameriką našta.

Detroito Šauliai

MIRĖ PROFESORIUS
PETRAS PADALIS

Balandžio 5 d. ryte po ilgos ligos Detroito mirė dr. prof. Pranas Padalis (Padolskis).

Pašarvotas buvo Vasu - Lynco koplyčioje, 4373 N. Woodward Ave. Trečiadienį, balandžio 7 d. 8 v.v. buvo suruostas su velioniu atsisveikinimas - akademija, kurią skaudžiu žodžiu atidarė dr. Adolfas Damušis. Vėliau po dr. A. Damušio žodžio atsisveikinimo ir žodį tarė: prof. Justas Pikūnas -- ateitininkų vardu, Jonas Urbonas -- L. Fronto bičiulių vardu, adv. Arūnas Udrys -- LB apylinkės vardu, Vytautas Kutkus -- Lietuvių Fondo vardu, p. Šomkaitė iš New Yorko, Vladas Pauža -- buvusio Lietuvos pogrindžio ir Lietuvos šaulių vardu, savo kalboje duodamas glaudų vaizdą jo veiklos Lietuvos pogrindyje. Jo žodžiais dr. P. Padalis buvo pats pagrindinis Lietuvos pogrindžio veikėjas. Palaidotas ketvirtadienį balandžio 8 d. iš St. Ivis bažnyčios.

Velionis buvo gimęs 1911 m. gruodžio 7 d. Šikšnių k. Girkalnio v. 1929 m. baigė Raseinių gimnaziją, o 1933 m. Vytauto Didžiojo Universitete ekonomijos mokslus. Vėliau studijas gilino Zueriche ir Sorbonoje.

1938 m. Kaune gavo daktaro laipsnį. Universitete dėstyti pradėjo nuo 1935 metų. Pirmiau Kaune ir paskui Vilniuje. 1944 m. pasitraukė į Vokietiją.

A.a. dr. P. Padalis nuo pat jaunystės buvo įsijungęs į visuomeninį darbą. Dalyvavo ateitininkuose, buvo L.G.S.F. centro valdybos pirmininkas. Vienas iš aktyvių fronto organizatorių ir aktyvių rezistentų prieš bolševikus 1941 metais. Buvo laikinosios vyriausybės narys -- prekybos viceministeris.

(H.Y.P.)

Vokietijoje buvo Liet. Fronto Bičiulių atstovas Vlike, o nuo 1945 m. Vlike atstovas Paryžiuje. 1947 m. atvyko į JAV ir įsijungė į lietuvių ir amerikiečių veiklą.

1948-51 m. profesorius Detroito Universitete. 1954-58 m. dirbo Amerikos Balse redaktoriaus ir vedėjo pareigose. 1959 profesorius Arizonos Valstybiniam universitetui. Sveikatai pablogėjus, maždaug prieš 5 metus grįžo Detroitan ir dar kiek galėdamas dirbo lietuvių visuomeniniame darbe. Iki pat mirties buvo Lietuvių Fondo Detroito vjaus komiteto nariu. Ilgai sirgo ir pernešė net kelias operacijas. Mirė palikdamas žmoną Daną (Daukute) ir sūnų Donaldą 14 metų.

Su a.a. prof. dr. P. Padalio mirtimi lietuvių išeivija ir tauta nustoja jėgaus visuomenininko, gero kalbėtojo ir mokslininko. Jis lietuvių ir amerikiečių visuomenei gyvendamas Amerikoje Lietuvos laisvės reikalu yra pasakęs daugiau kaip 250 kalbų. Jo įamžinimui L.F. surinkta 170.00 dolerių ir aukos da platukia.

• JAUNIMO CHORO pavasarinis dainų vakaras įvyks gegužės 1 d. 7 v.v. Lietuvių Namuose. Vakaras bus su šokiais ir užkandžiais. Programą atliks jaunimo choras ir studentų ansamblis, vadovaujamas muz. Stasio Šližio.

• "KOVO" tinklininkams uniformoms įsigyti St. Butkaus šaulių kuopa paskyrė \$100.00 Tinklininkės Detroito miesto varžybose laimėjo II vietą.

"Kovo" 5 krepšinininkų ir tinklininkų komandos vyks į Torontą ir balandžio 24-25 dalyvaus ŠAL FASS sporto šventėje.

• DAINA ASTAŠAITYTĖ išstatė 2 paveikslus National Bank of Detroit centrinėje patalpoje (Woodward ir Fort) visą balandžio mėn. vyks tančioje Our Lady of Mercy gimnazijos iškilesnių rinkinių mokinių meno darbų parodoje.

• ALDONA ČIUNKAITĖ ir dr. Raimondas Čerskus bus sutuokti šv. Antano bažnyčioje liepos 10 d.

• VACYS URBONAS, Amerikos Lietuvių Radojo Klubas "Lietuvių Balsas" pirmininkas su žmona Stase išvyko 4 savaitėm atostogų į Floridą. Laikė atostogų jo pareigas eina vicepirmininkas Jonas Urbonas ir yra pasiekiamas tel. 585-1303.

A. Grinius

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

• **ALT Clevelando skyriaus susirinkime** š. m. balandžio 18 d. Lietuvių salėje dalyvavo 29 organizacijų 65 atstovai.

Skyriaus pirmininku išrinktas inž. A. Pautienis, kuris sudarė valdybą iš šio sąstato:

M. Blynas — Liet. Atgimimo Sąjūdis, J. Daugėla — Liet. Valst. Liaudininkų Sąjunga, A. Jonaitis — LVS Ramovė, A. Rutkauskas — Lietuvos Budžiai, V. Stugis — ALT S-ga, E. Šarkauskienė — Moterų šaulių kuopa.

Susirinkimas valdybą patvirtino. Susirinkimui pirmininkavo H. Idzelis, A. Laikūnas, sekretoriavo S. Radzevičiūtė.

• **Dr. J. K. Valiūnas**, Vli-ko pirmininkas atvyksta į Clevelandą ir padarys visuomenei pranešimą aktualiais klausimais. Be to, pademonstruos iš juostos pasikalbėjimą su Brazilais.

Susirinkimas įvyks pirmadienį, balandžio 26 d., 7:30 v. v. Naujosios parapijos salėje. Visi lietuviai maloniai kviečiami dalyvauti ir išklausti svarbaus pranešimo.

• **Birutininkės** rengia šį sekmadienį, balandžio 25 d. šv. Jurgio parapijos salėje, tuoj po liet. pamaldų, švediško stiliaus stalą — priešpiečius.

Nepraleiskite progos atsilankyti ir pasivaikinti.

Čiurlionio ansamblis intensyviai ruošiasi išvykai į Pietų Ameriką, repetuodamas naujas dainas. J. Garlos nuotrauka

• **PLB valdybos posėdis** įvyko š. m. balandžio 17 d. Lietuvių Namuose Clevelande. Be kitų reikalų, kurie buvo svarstyti posėdy, nutarta įgalioti S. Barzduką ir dr. H. Brazaitį atstovauti PLB įvykstančiame balandžio 24 d. New Yorke veiksmų pasitarime.

• **Dr. Vl. Ramanauskas** praeitą savaitę išvyko atostogų į Europą. Žada būti Prancūzijoje ir Šveicarijoje, kur susitiks su dr. A. Geručiu.

• **A. L. Tautinės S-gos** Clevelando skyriaus metinis susirinkimas šaukiamas š. m. gegužės 2 d., 12 val. Lietuvių Namuose (877 E. 185th St.). Dabotvarkėje numatyta valdybos ir revizijos komisijos pranešimai, ALT S-gos seimo ir kiti reikalai. Susirinkime bus išrinkti skyriaus atstovai į ALTS seimą, o taip pat ir nauja skyriaus vadovybė — valdyba ir revizijos komisija.

• **Arenoje** šį ketvirtadienį, balandžio 22 d., 8 v. v. įvyksta imtynės tarp Johny Powers ir "Crusher" Verdue. Taip pat dalyvauja imtininkai Ernie Ladd ir Domenic Denucci.

Bilietai nuo 4 iki 2 dol. gaunami Arenoje ir pas Richman.

• **Apdraudos reikalais** geriausių patarnavimus gaunate kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

CLEVELANDO PARENGIMŲ KALENDORIUS

BALANDŽIO 25 D. DLK Birutės D-jos Clevelando skyriaus parengimas.

GEGUŽES 2 D. Šv. Kazimiero lituanistinės mokyklos koncertas Naujosios Parapijos salėje.

GEGUŽES 8 D. Vysk. M. Valančiaus lit. mokyklos vakaras. Programoje Toronto jaunimo ansamblis "Birbynė".

GEGUŽES 15-16 D. Clevelando ateitininkų metinė šventė. GEGUŽES 15 D. Vakariene ir šokiai Nauj. parapijos salėje, mokyklai paremti, (531-8429).

GEGUŽES 22 D. Čiurlionio ansamblio išvykos P. Amerikon koncertas Nauj. parapijos salėje.

GEGUŽES 23 D. Šv. Kazimiero lituanistinės mokyklos mokslo metų užbaigimas.

RUGSĖJO 25 D. tradicinis Dirvos vakaras. SPALIO 23 D. Grandinėls balius šv. Jurgio parapijos salėje.

Visais gyvybės, sveikatos bei pensijų draudimo, o taip pat ir akcijų-investavimo (mutual funds) reikalais kreipkitės į V. Giedraitį, tel. 944-6835.

PARDUODAMAS NAMAS

Naujos parapijos rajone parduodamas namas, 2 miegamieji apačioje, 1 viršuje. Duokite pasiūlymą.

GEORGE KNAUS
Real Estate
481-9300

• **Perkant ir parduodant** namus kreipkitės į Ed. Čapą — Capas Realty So., tel. 732-8242.

AMERIKOS LIETUVIŲ PILIEČIŲ KLUBAS

6835 Superior Ave. Telef. 391-1143
Cleveland, Ohio

Kviečia visus tapti klubo nariais.

Palaikydami Klubą — kartu paremsime Clevelando lietuvių organizacijas.

Penktadieniais galima vaišintis bulviniais blynais, dešromis, virtiniais ir kepta žuvimi. Kitomis dienomis įvairūs kiti valgiai.

Visi susitinkame Lietuvių Klube!

DELLA E. JAKUBS & SON LAIDOJIMO ĮSTAIGA

Vésinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
361-1763

936 East 185th Street
531-7770

PRENUMERUOKIME DIRVĄ!

DIRVA,
6907 Superior Ave.,
Cleveland, Ohio 44103

Prašau siųsti Dirvą 1 metams (1/2 metų) šiuo adresu

Dirvos prenumerata 1 metams — 13 dol., 1/2 metų 7 dol.

Ta proga jungiu Dirvai auką dol.

Parašas

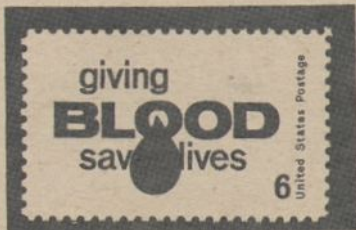
Adresas

filatelijos kampelis

(5)

ANTANAS BERNOTAS

JAV išleido šiuos naujus pašto ženklus: 1. Vasario 24 d. -- 6 centų vokas Baltųjų Rūmų Washingtono Jaunimo Konferencijai paminėti, Piešinys -- trys trejokės figūrų lyg išskeltomis rankomis, įmuštas ir spausdintas mėlyna spalva.

2. Kovo 12 d. -- 6 centų pašto ženklas kraujo davėjų propagandai pagyventi, Piešinys -- įrašas: "giving BLOOD saves lives" (kraujo davimas gelbsti gyvybes) mėlymai ir raudonas kraujo lašas, Prez. Nixonas su sio mėnesį buvo paskelbęs kraujo davėjų mėnesiu, o Pašto Generalinis Sekretorius, Mr. Winton M. Blount, paskelbdamas pašto ženklo projektą pareiškė, kad ir jis pats esąs kraujo davėjas. Kaip skelbiama, visoje Amerikoje tik 3% tedeudą kraują iš visų galimų davėjų.

AUSTRIJA išleido 2 šilingų pašto ženklą, kuriuo pagerbiama rašytoja Enrika Handel-Mazzetti.

Enrika von Handel-Mazzetti (1871-1955), kilusi iš senos bajorų giminės — baronaitė, gimė Vienoje ir buvo auklėjama privačiai bei St. Poelten institute. Pradėjo rašyti anksti ir rašė noveles, romanus ir dramos veikalus. Savo siužetus daugiausia sėmėsi iš priešreformacinės Austrijos istorijos. Pasižymi nepaprastai puikia kalba, stiliaus apdirbimu ir veikalų išbaigimu. Lietuviškai yra išversti šie jos veikalai: "Broliukas ir sesutė", 1933 (išvertė Trylikos grandinė), "Ritos laiškai" 1933 (išvertė M. Genys) ir "Ritos palikimas", 1933 (išvertė A. Žagrakalienė).

KANADA kovo 3 d. išleido 6 centų pašto ženklą, kuriuo paminima 50 metų sukaktis nuo insulino išradimo, Piešinys -- laboratorija.

Insuliną, vaistus sergantiems cukrine liga (arba diabetu), išrado du Toronto Medicinos Mokyklos gydytojai -- Dr. Frede-

rick G. Banting ir Dr. Charles H. Best 1921 metais, tuo labai pagelbėdami tos rūšies ligoniams, Dr. Banting už savo mokslinius darbus medicinos srityje 1923 m. buvo apdovanotas Nobelio medicinos premija. 1941 m. jis žuvo lėktuvo katastrofoje šiauriniame Newfoundlande (tada Anglijos kolonija, dabar jau Kanados dalis). Pašto ženklas spausdintas ofsetu keturiomis spalvomis.

V. VOKIETIJA išleido 30 pfenigų p. ženklą pirmojo Vokietijos respublikos prezidento -- Friedricho Eberto 100 metų gimimo sukačiai paminėti, Piešinys -- prezidento atvaizdas, kaip jis matomas 1928 m. išleis tame ženkle.

Friedrich Ebert (1871-1925) gimė Heidelberge, Jaunystėje mokėsi balninko amato ir prisijungė prie socialdemokratų partijos. Nuo 1893 m. redagavo Bremenio partijos laikraštį, o nuo 1905 m. buvo partijos centro sekretorium Berlyne. 1912 m. buvo išrinktas partijos pirmininku ir Reichstago nariu. Po karo, nuvertus kaizerį, 1918 m. paskirta kancleriu, o 1919 m. Weimaro respublikos laikinuoju prezidentu. 1922 m. liko išrinktas tikroju prezidentu. Jo prezidentavimo metu Vokietija pasirašė Versalio taikos sutartį ir tapo vadinama Weimaro konstitucine respublika. Jo sūnus išleido jo raštų du toms.

REZISTENCIJA

R. SPALIS

Su "Rezistencijos" romanu mums atsiskleidė toks rašytojas, kokio neturėjome lietuvių literatūroje nuo V. Pietario "Algimanto". Tik "Rezistencija" už "Algimantą" įdomesnė, nes vaizduoja mums artimesnę praeitį ir artimesnių lietuvių rūpesčius, kurie ne vienam yra tapę sunkiomis neišsprendžiamomis problemomis. (Dr. J. Grinius, Aidai Nr. 2, 1971).

Išleido Viltis. 429 psl. Kietais viršeliais 6 dol. Gaunama Dirvoje ir pas platintojus.

Saugus ir pelningas santaupų investavimas į nekilnojamąjį turtą

Jūs gaunate Kalifornijos valstybės įstaigose įregistruotą nuosavybės lakštą, be Jūsų sutikimo ar su Jumis neatsiskačius niekam neperleidžiamą. Dėl smulkesnių informacijų kreipkitės į mus, lietuvių įkurtą ir vadovaujamą investavimo Bendrovę

RŪTA Inc., 3002 Santa Monica Blvd.
Santa Monica, Calif. 90404
Tel.: (213) 828-7525

SUPERIOR SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

MOKA AUKŠTAS PALŪKANAS UŽ PADĖTUS INDĖLIUS.

Už paprastus indėlius moka **5%**

Visiems indėliams valdžios apdrauda pakelta iki \$20,000.00.

Teiraukitės bet kuriame SUPERIOR SAVINGS skyriuje dėl taupymo sąlygų ir Jums bus paaiškinta, kokį taupymo būdą pasirinkti, kad gavus didžiausias palūkanas.

SUPERIOR SAVINGS skyriai:

798 EAST 185th STREET
Telephone 481-8552

6712 SUPERIOR AVENUE
Telephone 431-2497

13515 EUCLID AVENUE
At Superior — (Near Rapid)
Telephone 681-8100

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS
SAJUNGOS SEIMO (dvyliktojo),
įvykstančio 1971 m. gegužės mėn. 29 ir 30 dienomis
Philadelphiaje (Sheraton Hotel,
1725 J. F. Kennedy Blvd., Philadelphia, Pa. 19103),
D A R B O T V A R K Ė

Šeštadienis, gegužės mėn. 29 d.

- 10:00-11:00 Registracija
- 11:00-12:30 Seimo atidarymas ir iškilmingas posėdis
1. Skyriaus pirmininko Vytauto Matonio žodis
 2. Himnai
 3. Sąjungos pirmininko žodis — Teodoras Blinstrubas
 4. Mirusiųjų narių pagerbimas — Vaclovas Mažeika
 5. Tautinė idėja lietuviškos išeivijos veikloje — Dr. Jonas Balys
 6. Sveikinimai
- 12:30-2:30 Darbo posėdis
1. Seimo prezidiumo sudarymas
 2. Darbotvarkės priėmimas
 3. Seimo komisijų sudarymas
 4. Sąjungos Valdybos pranešimas
 5. Revizijos Komisijos pranešimas
 6. Diskusijos dėl pranešimų
- 2:30-3:30 Pertrauka
- 3:30-5:30 Darbo posėdis
1. Liet. Tautinio Sąjūdžio Vadovybės pranešimas — Dr. Bronius Nemickas
 2. Pranešimas ALTO reikalais — Eugenijus Bartkus ir Teodoras Blinstrubas
 3. Pranešimas BALFO reikalais — Emilija Čekienė
 4. Pranešimas Naujosios Vilties reikalais
 5. Diskusijos dėl pranešimų
- 8:00 Banketas
- Programoje solistė Vanda Stankienė ir Neolithuanų orkestras (iš Chicago)

Sekmadienis, gegužės mėn. 30 d.

- 10:00-12:00 Darbo posėdis
1. Skyrių atstovų pranešimai
 2. Sąjungos skyrių veikla — Bronius Tiškus
 3. Diskusijos dėl pranešimų ir dėl bendros veiklos
- 12:00-2:00 Darbo posėdis
1. Mandatų komisijos pranešimas
 2. Nominacijų komisijos pranešimas
 3. Rinkimai
 - a) Sąjungos pirmininko ir valdybos narių
 - b) Revizijos komisijos
 - c) Tarybos
 4. Nutarimų komisijos pranešimas
 5. Kiti klausimai ir sumanymai
 6. Seimo uždarymas
- 2:00-3:00 Pertrauka
- 3:00 Vilties Draugijos narių suvažiavimas

• Vilties Draugijos revizijos komisija: pirm. A. Garmus, J. Maurukas ir S. Lazdinis, praėję sekmadienį, dalyvaujant Vilties Draugijos pirmininkui A. Laikūnui, buhalterui J. Kazlauskui, Dirvos sekretorei N. Maželienei ir Dirvos redaktorui V. Gedgaudui, atliko reviziją — patikrino atskaitomybės knygas ir turtą ir surašė aktą, kuris drauge su kitais pranešimais bus išsiuntinėtasi visiems Vilties Draugijos nariams. Revizijos komisija

rado, kad atskaitomybė tvarkingai vedama ir turas gerai prižiūrimas.

"KAD JI BŪTŲ GYVA"

Vilties leidykla išleido Emilijos Čekienės veiklą "Kad ji būtų gyva", 420 psl. Kaina 5 dol. Knygai įvadą parašė dr. A. Gerutis. Aplankas ir iliustracijos dail. P. Jurkaus.

Šios knygos pristatymą New Yorko ir apylinkės lietuviams rengia ALT S-gos Richmond Hill skyrius š. m.

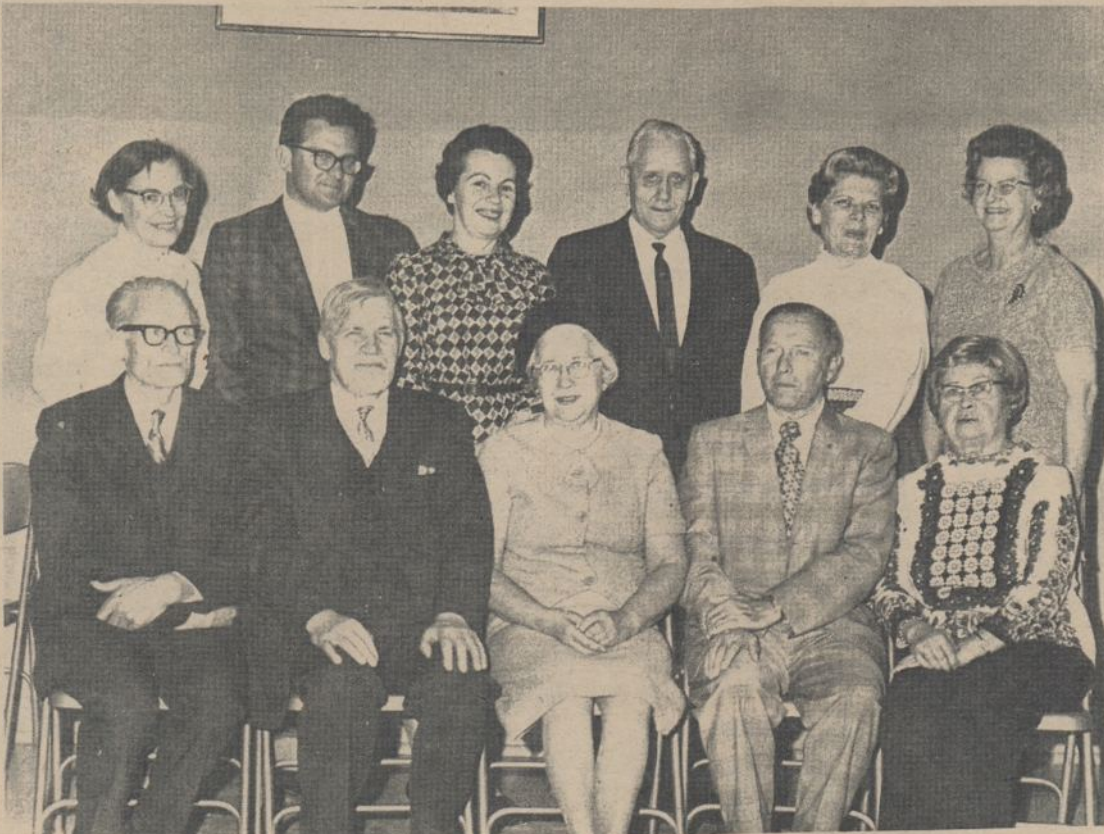
Šių metų balandžio 5 dieną Detroite, Mich. mirė

profesorius dr. PRANAS PADALIS

1940-1941 rezistencijos, sukilimo vadovybės ir Laikinosios Vyriausybės narys.

Velionio žmonai ir sūnui nuoširdžią užuojautą reiškia buvę Laikinosios Vyriausybės nariai:

Juozas Ambrazevičius	Stasys Raštikis
Adolfas Damušis	Rapolas Skipitis
Mečys Mackevičius	Kazys Škirpa
Jonas Matulionis	Jonas Šlepetyš
Antanas Novickis	Pranas Vainauskas
Juozas Pajaujis	Balys Vitkus

Detroito Lietuvių Kultūros Klubo naujoji valdyba, Sėdi iš kairės: pirmininkas Antanas Musteikis, garbės narys Alpas Gilvydis, vicepirmininkė ir garbės narė Rožė Bilaitienė, garbės narys Vladas Mingėla ir narė Marcelė Grinius. Stovi: tautybių instituto narė D.L.K.K. ryšininkė Stefa Kaunelienė, sekretorius Jurgis Šenbergas, vicepirmininkė Lidija Mingėlienė, išd. pavaduotojas Juozas Augaitis, vicepirmininkė Ann Neilan, išd. narė Mirga Michaels - Mikulionienė, Nuotraukų tirksta I sekretor. Vinco Tamošiūno. Šis Klubas 1972 m. minės dvidešimties metų veiklos sukaktį. K. Sraugausko nuotrauka

gegužės 16 d., sekmadienį, 4 val. p. p. Knight of Columbus salėje, 86-22 85 St., Woodhaven, N. Y.

MOTINŲ SAJŪDŽIO KONGRESAS

Globojant P r a n c ū zijos Ministeriui Pirmininkui, š. m. gegužės 19-23 d.d. Strasburge, Europos Tarybos būstinėje įvyksta Pasaulio Motinų Sąjūdžio (kuris turi patariamąjį statusą prie Jungtinių Tautų, Unesco bei Europos Tarybos) kongresas.

Tema: Tėvai ir mokytojai veidu į žmogaus vystimosi reikalavimus — bendra atsakomybė ar nusišalinimas.

Kongrese pakviesta dalyvauti O. Bačkienė iš Washington, D. C., to Sąjūdžio Tarptautinės Tarybos narė.

• Petras Klimas jr. ir Žilba Dobaitė balandžio 24 d. susituokia Paryžiuje.

• Ričardas Bačkis, Unilever koncerno aukštųjų kadro pareigūnas, šalia savo tiesioginio darbo, yra pakviestas profesoriauti i Institut Supérieur du Marketing Paryžiuje.

Paskaitas pradėjo skaityti nuo š. m. vasario mėn. 1 d.

• Balzeko lietuvių kultūros muziejuje Chicagoje steigiamas komitetas lietuvių kultūrai, istorijai, kalbai, lietuvių tautos praeityje ir dabar kančioms ir heroizmui studijuoti ir popularinti. Iniciatorius — muziejaus prezidentas S. Balzekas, Jr., komiteto pirmininkas — architektas R. Mulokas, nariai — dr. I. Jerome, Pranas Zapolis ir K. Baltramaitis.

Prie Balzeko kultūros muziejaus įsteigtas lietuvių plėtimo, studijavimo ir popularinimo komitetas, kurio iniciatoriai yra: S. Balzekas, Jr., Vytas Narutis ir arch. R. Mulokas -- komiteto pirmininkas, J. Kasakačio nuotrauka

Šio komiteto veikla labiausia bus nukreipta į šioje šalyje augantį lietuvių kilmės jaunimą, stengiantis jį sudominti garbinga ir didinga savo tautos praeitimi, gražiąja lietuvių kalba ir istorija bei kultūra.

• Marija Kraučūnienė, Balzeko lietuvių kultūros

muziejaus rėmėjų moterų komiteto pirmininkė, turi paruošusi labai įdomių, spalvotų skaidrių, tema: "Lietuva Chicagoje", kurias, mielai sutinka nemo-kamai pademonstruoti ir paaiškinti lietuvių visuomenei, k. t. organizacijų susirinkimų, pobūvių ar kt. susibūrimų, paskaitų progą. Susidomėję asmenys, prašomi kreiptis į Balzekas Museum of Lithuanian Culture, 4012 Archer Avenue, Chicago, Ill. 60632.

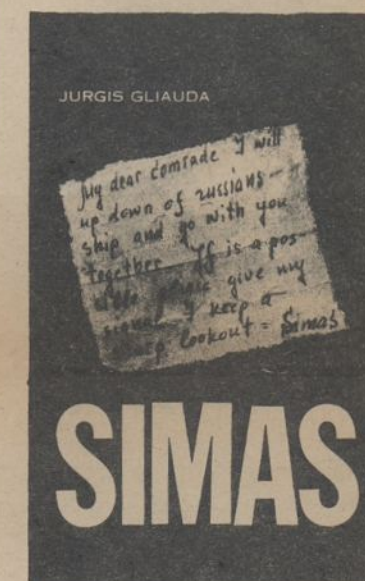
• JAV ir Kanados Lietuvių Bendruomenės IV Dainų Šventė įvyksta š. m. liepos mėn. 4 d. Amfiteatro salėje, Chicagoje.

Bilietai gaunami "Marghiuouse", 2511 West 69th Street, Chicago, Ill. 60629, tel. 778-4585. Bilietų kainos: \$3.00, \$4.00, \$5.00, \$6.00 ir \$7.00.

Užsakant bilietus telefonu ar laiška, nurodyti kurių kainų ir kiek bilietų užsakoma. Užsakyti bilietai bus rezervuoti. Neatsiėmus užsakytų bilietų iki š. m. birželio 15 d., jie bus parduoti kitiems.

Kas norėtų, kad bilietai būtų pasiūti paštu, tam bilietai bus pasiūti tik gavus už bilietus pinigus. Tuo atveju bilietų užsakytojas turi atsiųsti kartu su pinigais ir sau pačiam adresuotą voką su pašto ženklų. Siųsti čekius ar money orderius, ant kurių užrašyti: Pay to the order of Lithuanian Song Festival Committee, adresas: 2511 West 69th Street, Chicago, Ill. 60629, tel. 778-4585.

• Vincas Grėbliūnas, buvęs LB Marquette Parko Apyl. valdybos pirmininkas, dabar švietimo vajuas Vidurio Vakarų Apygardoje komiteto narys, rūpinasi, kaip geriau organizuoti vaju jo vadovautoje apylinkėje.

• Jurgis Gliauda, SIMAS. Išleido "Vilties" draugijos leidykla 1971 metais Clevelande. Knyga 160 psl., kaina 3 dol., gaunama Dirvoje ir pas knygų platintojus.

Kviečiame įsigyti naują Jurgio Gliaudos knygą apie Simą Kudirką — SIMAS, kurią išleido Vilties leidykla.

Kaina 3 dol.

IŠEJO ANTROJI LAIDA

DIRVA
6907 Superior Ave.
Cleveland, Ohio 44103

Siunčiu dol. ir prašau atsiųsti man

egz. SIMAS \$.....

Mano adresas

A. A.

KUN. DR. STASIUI VALUŠAIČIUI

mirus, širdingiausią užuojautą reiškiam

Velionio broliui JUOZUI su šeima ir visiems Velionio artimiesiems Lietuvoje ir išeivijoje

Genovaitė ir Antanas
Diržiai

New York

A. A.

VINCUI KASAIČIUI

mirus, Baltimorėje, Md., jo žmonai mielai p. LYDIJAI KASAITIENEI, sūnui daktarui EDMONDUI su šeima gilią užuojautą reiškiau

Ona Dailidienė

Syracuse, N. Y.

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

MAŽEIK & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

TRYS MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

Mašinoms vieta

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601